

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу

СОМИК АНДРІАН ІГОРОВИЧ

**ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

спеціальність 073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма – Менеджмент в закладі охорони здоров'я

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи
МЗОЗмсв-21

Сомик А. І.
підпис

Науковий керівник:
д.е.н, проф.,

Микитюк П.П.
підпис

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__р.

Завідувач кафедри
_____ **М. М. Шкільняк**
підпис

ТЕРНОПІЛЬ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.....	6
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	6
1.1. Сутність, еволюція та класифікація інновацій.....	6
1.1 Теоретичні засади поширення інновацій.....	16
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2.....	26
МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	26
2.1 Методичні засади оцінки інноваційного потенціалу закладу охорони здоров'я	26
2.2 Стимулювання інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я на національному рівні	38
2.3 Зарубіжний підхід розвитку інноваційної діяльності організаціях охорони здоров'я	46
РОЗДІЛ 3.....	53
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	53
3.1 Напрями вдосконалення інноваційної діяльності закладу охорони здоров'я	53

ВСТУП

Актуальність проблеми. Відповідно до даних Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, Україна є країною з вкрай напруженою медико-демографічною обстановкою. Крім того, система охорони здоров'я в цілому відповідно до міжнародних норм має низький рейтинг. Тому просування високотехнологічної системи охорони здоров'я та удосконалення якості медичних послуг є пріоритетною метою політики нашої країни. В управлінні якістю медичної допомоги ключовим фактором є надання медичної допомоги та впровадження сучасних інноваційних рішень щодо управління процесами організаційного характеру. Криза в інноваційній галузі охорони здоров'я України, крім реформування та спаду в економіці, також асоціюється з відсутністю конкретних заходів у діяльності з оптимізації інноваційної активності. З цієї причини для покращення інноваційної діяльності та її здійснення, а також для оптимізації діяльності організацій охорони здоров'я необхідно позначити особливе значення планомірного використання та своєчасного виявлення резервів. Тому темою даної кваліфікаційної роботи послужило невирішеність цілого ряду проблем практичного і теоретичного штибу (згаданих вище) у сфері інноваційної діяльності медичних закладів.

Аналіз останніх досліджень та наукових праць. Так, у публікаціях зарубіжних та вітчизняних авторів із фундаментального дослідження все частіше можна зустріти аналіз проблеми інноваційної діяльності та сутності інновацій господарюючих підприємств. Праці таких авторів як Й. Шумпетер, А. Сміт, Б. Твісс, Е. Роджерс, Дж. Сакс, Дж. Даймонд, У. Макнілл, Микитюка П.П., Г. Тард, Р. Фостер Шкільняка М.М.було використано під час написання першого розділу, присвяченої визначенню сутності поняття «інновація».

Незважаючи на це варто відзначити, що в деяких працях частково розглядалися характерні риси інноваційної діяльності в медицині, автори вважають,

що принцип формування інноваційної концепції охорони здоров'я включає цілісність науки, створення системи безперервної медичної освіти, інтернаціональну співпрацю зі світовими науковими центрами розвинених країн, вдосконалення приватного та державного партнерства, цілеспрямованих міжвідомчих проектів медичного призначення, охорони інтелектуальної власності.

Метою дослідження є аналіз формування та оцінки інноваційного потенціалу закладу охорони здоров'я у контексті невизначеності очікуваних результатів.

Виходячи із зазначеної мети, були поставлені та вирішені наступні **завдання**:

- на підставі літературного огляду розробити поняття інноваційний потенціал закладу охорони здоров'я при впровадженні інновацій;
- виявити фактори, а також стадії інноваційного процесу, що впливають на організаційні та економічні структури до інновацій;
- здійснити роботу з аналізу та узагальнення порівняльного досвіду вітчизняного та зарубіжного щодо використання інноваційних методів оптимізації розвитку та впровадження інновацій у реальну практику;
- розробити науково-практичні напрями удосконалення інноваційної діяльності закладу охорони здоров'я.

Об'єктом дослідження є інноваційна та економічна діяльність закладу охорони здоров'я.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи формування та оцінка інноваційного потенціалу закладу охорони здоров'я.

Методи дослідження. Для реалізації встановлених завдань застосовані такі методи та принципи як системний підхід, економіко-статистичне моделювання, порівняльний техніко-економічний, абстрактно-логічний, монографічний та морфологічний аналіз, експертні оцінки, інноваційне управління та графіко-аналітичні принципи, які дають можливість зібрати наочно представлену інформацію.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні пріоритетів інноваційного потенціалу закладу охорони здоров'я та сформульовані для системи стратегічного управління рекомендації щодо вдосконалення розподілу ресурсів у рамках механізмів прямого впливу інновацій на економічну ефективність.

Практична значимість. Пропозиції та рекомендації дослідження було використано та впроваджено в управлінську та організаційну діяльність закладу охорони здоров'я.

Апробація. За результатами дослідження опубліковано тези доповідей на тему: «Удосконалення фінансового планування в закладах охорони здоров'я» у Збірнику II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки» (Тернопіль, ЗУНУ, 28 травня 2023) та «Особливості оцінювання проєктного менеджменту в закладах охорони здоров'я» у науковій інтернет-конференції студентів та молодих вчених кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу «Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні» (Тернопіль, ЗУНУ, листопад 2023).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. До обсягу кваліфікаційної роботи входить вступ, три розділи, зміст, висновок, список використаних джерел. Робота також містить 8 таблиць, 5 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1.1. Сутність, еволюція та класифікація інновацій

У рамках цього розділу викладаються основні підходи до теоретичного опису проблеми та наведено класифікацію моделей поширення інновацій. Опис процесів дифузії інновацій використовується автором тільки в тій мірі, якою вони показують точність аналогічних теоретичних конструкцій, як за кордоном, так і Україна. Обмеження у застосуванні виділених класів пов'язані, переважно, з їх описовим характером, не враховує, зокрема, ефект взаємного впливу інновацій. Під час проведення теоретичного дослідження було використано широке коло наукових праць, присвячених вивченню інновацій економіки в цілому. Для теорії та практики важлива наявність великих досліджень на перетині різних економічних наук. Широта і комплексність економіки, що спирається не тільки на власний фактичний матеріал, а й на дані інших наук, впливає на багато наук, що розглядають численні факти з позиції абсолютно нового та цікавого ракурсу. В даний час дуже великий вплив економічних наукових ідей, хоча, можливо, він ще не до кінця усвідомлений і, тим більше, не завжди визнаний. Деяке перекриття і взаємне проникнення приносить велику користь, оскільки вносить у розвиток науки синтез багатьох явищ.

Термін «інновація» в англійській економічній літературі для повсякденного використання має давні традиції, внаслідок чого склалися кілька усталених виразів, що підкреслюють проривний, найважливіший характер цих нововведень, які класифікуються такими термінами

– "інновація" - "factor-saving innovation" - щось нове, що зберігають витрати на фактор виробництва (капітал або працю) [5];

- "design innovation" - модифікація конструкції обладнання [6];
- "manufacturing innovation" - новий спосіб виробництва [7];
- "financial innovation" - фінансове нововведення, створення нових фінансових методів [8];
- "product innovation" - нова продукція [9];
- "capital saving innovation" - капіталозберігаючі нововведення

А. Сміт у своїй монографії «The wealth of nations», виданої в 1776 р. і перевиданої в 2010 р. видавництвом Harriman House Limited, написав про те, що як організаційний механізм капіталізму виступає не тільки ринкова система (співвідношення споживчого попиту та ринкового) пропозиції), а й конкуренція. Конкуренція дозволяє закривати всі потреби, які з часом лише зростають, знижуючи ціну на товар чи послугу та покращуючи їхню якість, а також задовольняє попит найбільш ефективними методами та засобами, у процесі переходу на використання нових технологій та інновацій [11].

Ф. Котлер, у свою чергу, визначає поняття інновацій, як представлені на ринку і запущені в масове виробництво ідея, технологія або товар, які споживач приймає як такі, що володіють певними унікальними властивостями або як нові [12].

Й. Шумпетер, австрійський економіст, який вважається родоначальником теорії інновацій у своїй книзі під назвою «Теорія економічного розвитку», яка була написана в 1911 р., пояснив інновацію як нову комбінацію наукового та організаційного характеру загальновиробничих факторів, яка пов'язана з підприємницькою аурою. змісту значення з поняттям «інновація», а також має на увазі під собою об'єкт, інтегрований у виробничий процес в результаті здійсненого наукового дослідження, наукової знахідки, різних за своїми особливостями а також якості від попередніх робіт, або не мають схожих властивостей, і приносить достатню економічну ефективність , тобто. що призводить до успіху на ринку

шляхом нового застосування технічного та наукового знання [13]. Класифікація Шумпетера є основою сучасної класифікації Керівництва Осло і Фраскати. Й. Шумпетер у розвитку виділяв п'ять змін:

- використання нових технологічних процесів, нового обладнання, чи нового ринкового забезпечення виробництва;
- застосування нової сировини;
- впровадження товару з новою якістю;
- поява нових ринків реалізації;
- застосування модифікації в організації виробництва та його технічному та матеріальному забезпеченні.

У зарубіжній та вітчизняній економічній літературі міститься велика кількість дефініцій поняття «інновація», що свідчить про те, що загальновизнана термінологія відсутня. Як правило, різні автори вкладають у поняття «інновація» різний зміст. Деякі економісти розглядають інновацію як процес, інші вчені вважають, що інновація є кінцевим результатом діяльності.

В рамках динамічного підходу інновація – це процес впровадження нововведення. Так, наприклад, вчені Ц. Кук та П. Майєс вважають, що інновація – це повний процес від розробки ідеї створення продукту до реалізації продукту цієї ідеї на ринку. Іншими словами, ці автори мають на увазі під інновацією процес успішної реалізації нової ідеї.

На думку Б. Твісса, будь-яке нововведення слід розглядати з погляду процесу, у якому винахід чи його ідея наповнюються економічним змістом. Аналогічної погляду дотримується й інший учений М. Додгсон. Він переконаний у тому, що інновації включає технологічну, організаційну, наукову та фінансову діяльність організації, що веде до комерційного впровадження нового або покращеного продукту та виробничого процесу.

Істотний внесок у розвиток теорії вдосконалення економіки інноваційним шляхом вніс економіст Н. Д. Кондратьєв, який, пізнаючи вчення про великі цикли, виявив зв'язок між «підвищувальних» і «знижувальних» хвиль з хвилями винаходів, як технічної спрямованості, так і їх застосування на практиці [15]. Н. Д. Кондратьєв відводив головну роль у перетворенні економічного життя суспільства до наукових та технічних інновацій. Інновація чи нововведення щодо визначення Н.Д. Кондратьєва – це кінцевий результат творчої роботи, реалізований як удосконаленої чи нової продукції чи технології, практично здатний задовольнити деякі потреби, тобто. результат здійснення нових знань та ідей з метою їх практичного застосування задля задоволення запитів споживачів [16].

Неодмінними ознаками інновації є: економічна корисність; виробнича застосовність; науково-технічна новизна; комерційна ефективність (реалізованість).

Таким чином, вивчивши різні підходи до визначення «інновації», важливо зазначити, що реалізація інноваційного продукту та/або послуги пов'язана з істотною практичною значимістю, яку вони несуть, тому що інновацію відрізняє потенційна здатність представити детальні характеристики того чи іншого нововведення прогресивного характеру. У свою чергу це необхідно для того, щоб здійснювати адекватну державну підтримку тих дій, які пов'язані з процесом впровадження інновацій на підприємстві через те, що ринок, у його традиційному розумінні, суперечить інноваціям. Ринок покликаний орієнтувати приватні компанії на досягнення передбачуваних комерційних результатів у короткостроковій перспективі, отримувати при цьому високі доходи та прагнути утримувати лідерські позиції, у тому числі за рахунок монопольного права володіння складовими виробництва (технології, інформація, сировина, кадри та ін.) та створення перешкод іншим компаніям, які мають інноваційні розробки [19].

Характер інноваційної діяльності як комплексний, і системний, відбивається у багатогранності і складності поняття інновації. Він містить у собі широкий спектр нововведень з різним ступенем новизни вираженого в них знання, що використовуються у різних сферах та галузях діяльності, що здійснюються на різних ринках тощо. [29].

В результаті узагальнення різних підходів до поняття «інновація», автор приходиться до висновку про те, що інновація у сфері охорони здоров'я є результатом цілеспрямованої та професійно організованої діяльності, яка забезпечує не лише підвищення якості життя населення, а й розвиток установ, що належать до цієї сфери. Таким чином, можна встановити взаємозв'язок між особливостями галузі охорони здоров'я, які визначають особливості інноваційної діяльності в цій сфері суспільного життя людини. Більшість інновацій, що здійснюються в галузі охорони здоров'я, насамперед необхідно віднести до соціальних інновацій.

У науковому середовищі досі немає єдиного підходу до визначення поняття соціальної інновації, яке охоплює дуже велику частину суспільної життєдіяльності. У широкому розумінні під соціальними інноваціями розуміють процес удосконалення таких сфер, як сфера освіти, сфера охорони здоров'я, сфера культури, науки та мистецтва. У вузькому значенні соціальні інновації – це процес підвищення якості життя та праці окремо взятого індивіда чи невеликого колективу людей.

На думку автора, розглядати соціальні інновації тільки як процес не є коректним, тому що вони можуть набувати форми, як процесу, так і продукту та/або послуги, виступати в якості платформи та/або бізнес-моделі. Крім того, соціальні інновації реалізуються за допомогою різних акторів, серед яких можуть виступати НКО, державний сектор, приватний сектор, соціальне підприємництво та ін.

Як об'єкт для інвестування інноваційна діяльність неприваблива для приватного сектору підприємництва через те, що багато підприємств у процесі

стратегічного планування уникають ризику та невизначеності. Відсутність бажання з боку компанії профінансувати ризикований проект призводить в кінцевому підсумку до втрати нею своїх конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках. Водночас у масштабах країни відсутність стимулів для приватного бізнесу інвестувати інноваційні розробки може призвести до того, що знижується конкурентоспроможність самої країни на світовому ринку наукомісткої продукції і, більше того, у неї виникає ризик опинитися на периферії НТП.

Конкуренція на світовому ринку високих технологій і наукомісткої продукції змушує вносити постійні корективи до науково-технічних стратегій, що розробляються, через активне використання методів державного регулювання в процесі вирішення проблем економічного зростання і структурних перетворень. Така тенденція забезпечується рахунок переходу від практично незалежної науково-освітньої та промислової політики до інтегрованої інноваційної політики реалізації інноваційного процесу, яка заснована на комплексній підтримці наукової сфери, що передбачає пряму державну допомогу на різних етапах.

Таким чином, інновація заповнює недостатній рівень конкурентоспроможності товару та/або послуги та створює умови для покращення рівня конкурентоспроможності компаній.

Найбільшого поширення практично отримали продуктивні інновації, які представлені майже всіх організаціях. Їх характер у своїй має різницю від підприємства до підприємства. У одних компаніях – це повна зміна асортименту чи значне розширення номенклатури, яка виходить межі традиційного профілю, а інших підприємств – поліпшення якості споживчих продукції традиційного профілю з урахуванням запитів споживачів [31]. Іноді розробка нового продукту супроводжується придбанням відповідного обладнання та інтеграцією в бізнес модель нової для підприємства технології. Іноді виробничий процес нового продукту складає старому устаткуванні і застосування модернізаційних технологій.

Основним аргументом для впровадження технологічних нововведень у таких компаніях є виготовлення нової продукції, яка б задовольняла ринкові потреби [32].

Виділяються такі, з погляду системи охорони здоров'я, групи товарів та послуг:

- виробу медичного призначення;
- фармацевтична продукція;
- медична послуга;
- медична техніка.

Водночас такі передумови як: недоступність прогресивних технологічних рішень, економія ресурсів, удосконалення технологічного процесу та екологічні вимоги можуть бути конкретними передумовами інновацій [33]. Метою технологічних нововведень майже в усіх компаніях були: оптимізація якостей конкурентоспроможності за допомогою зменшення її собівартості, підвищення якості продукції, розширення товарної різноманітності та номенклатури виробів, що випускаються.

Слід зазначити, що інтеграція сучасного устаткування, тобто. процесні (техніко-технологічні) інновації найбільше обумовлені необхідністю кардинального підвищення якості продукції і сервісу, що вже випускається, або переходом до випуску нового виробу [34]. Як приклад можна навести сферу охорони здоров'я, де застосовують новітні послуги та методи лікування (телемедицина, що отримала широке визнання на тлі пандемії COVID-19, ендovasкулярні операції закритого типу на серці, імплантація кардіостимуляторів та дефібриляторів, синхронізованих з мобільним пристроєм та ін.). У деяких випадках освоєння та встановлення нового обладнання в компаніях були зумовлені розширенням матеріально-технічної бази через вичерпання резервів збільшення за рахунок старого обладнання або заміни зношеного та морально застарілого обладнання [35].

Освоєння нової продукції нерідко супроводжується інноваціями організаційно-управлінського характеру, що характеризуються найчастіше організацією нових служб, підрозділів та відділів на всіх рівнях [40]. У багатьох компаніях були створені відділи маркетингу, водночас при освіті маркетингових відділів на початку реформ у деяких організаціях просто змінювалися таблички відділу зі збуту. У подальшому їх обов'язки були поділені та розширені на організацію збуту, з одного боку, і на прогнозування та вивчення попиту на продукцію – з іншого. Стосовно сфери охорони здоров'я можна навести як приклад скасування аптечної служби, розташованої на території медичної організації, і залучення замість неї фармацевтичних фірм, що працюють на умовах аутсорсингу.

З цієї причини в системі ціноутворення та планування обсягів виробництва необхідні зміни щодо впровадження маркетингових методів управління в секторі збуту продукції. Менеджмент інновації поруч із альтерацією форми управління передбачає діяльність, спрямовану оптимізацію підходів і оптимізацію ефективності менеджменту, як персоналом, і виробничим процесом.

Інноваційна діяльність у соціально-трудоному напрямі також можна розглядати як управлінські нововведення, наприклад, застосування нових систем оплати праці та нових форм контрактів та найму [41].

Як зазначалося вище, нове знання, здійснене у нових адміністративних процесах, у нових управлінських технологіях, організаційних структурах ставляться до управлінської інновації. Соціальні інновації - це новий вид соціальної підтримки, новий метод вирішення соціальних конфліктів, ведення системи соціального партнерства та метод адаптації працівників. Якщо соціальні інновації, включаючи управлінські, найчастіше недооцінюють, такі інновації як процесні і продуктові загально визнані, їх описи вписані у міжнародні стандарти. Набагато дешевше та вигідніше бувають управлінські інновації, ніж процесні та продуктові. Водночас їх реалізація значно складніша, бо пов'язана зі зміною ділової культури,

поведінки, уявлень та звичок. Їх здійснення ризикованіше, тому що можуть призвести безпосередньо до протилежного результату поставленої мети (інверсії), менш передбачувані та викликають конфлікти. Отже, соціальні нововведення слід ретельно аналізувати та вивчати.

Як ключові критерії, згідно з якими акцентуються типи інновацій, слід відзначити рівень новизни, радикальності новизни; вид практичної діяльності, у якій застосовується інновація; технологічні параметри інновації Є кілька загальноприйнятих особливостей класифікації інновацій.

Інновація, яка базується на великому винаході або науковому відкритті та орієнтована на освоєння технологій нових поколінь, принципово нових послуг та продуктів називається базисною інновацією (її ще зрідка називають радикальною). Створення базисних інновацій пов'язане з невизначеністю, великим рівнем ризиків та об'ємними витратами ресурсів. У той же час вони є основою подальшої модернізації, поліпшень, дистрибуцією в інших секторах економіки, формуванням нових точок збуту та сучасних потреб. Цей вид інновацій не є чисельним чи популярним, але водночас окупність від даного типу інновацій суттєво висока. Значне підвищення ринкових позицій та забезпечення довготривалих переваг над конкурентами є потенційним результатом такого нововведення [44].

Інновація, спрямована на удосконалення параметрів застосовуваних технологій та продуктів, що виготовляються, удосконалення технологічних процесів і продукції називається покращуюча інновація (також називається приростна інновація) [45]. В результаті аналізу та спостереження, як у процесі його виробництва, так і у сфері споживання товару створюються покращуючі інновації. Ці поліпшення обіцяють скорочення витрат, безризикове зростання споживчої цінності виробів. Крім цього, результатом прагнення диференціації виробів є поліпшуючі інновації. В умовах великосерійного та масового виробництва на великих компаніях подібні інновації мають особливе значення, внаслідок чого

формуються збалансовані за всіма характеристиками товари, спрямовані на тривале утримання ринкових позицій [46].

Істотний вплив на динаміку покращувальних (приростних) та базисних (радикальних) інновацій надає і фаза галузевого життєвого циклу. Як усім відомо, галузі бувають старі (вугільна, лісова, легка промисловість тощо) та молоді (кабельна промисловість, індустрія програмного забезпечення, електронна промисловість та ін.). На співвідношення приростних та радикальних інновацій впливає те, на якому етапі життєвого циклу знаходиться галузь. Над молодими галузями превалюють базисні чи радикальні інновації, тобто. галузь початкових стадіях життєвого циклу. У поліпшуючих (приростних) інноваціях переважна більшість становлять старі галузі, тобто. галузь на пізніх стадіях життєвого циклу

Часткове поліпшення характеристик існуючих, інколи ж другорядних, зокрема застарілих поколінь технологій і техніки, видів продукції є псевдоінновація (раціоналізують, модифікуючі інновації) [48]. Даний вид інновацій зберігає непродуктивні технологічні процеси, дає можливість залишитися на ринках морально застарілих виробів, а також виступають як провізорне рішення проти справжнім інноваціям.

Продуктові інновації – це інновації, які можуть бути застосовані для задоволення тих чи інших особистих потреб. Споживачами цієї інновації є, зазвичай, сім'ї чи приватні особи. Збільшення психологічного, економічного, соціального ефекту використання є призначенням споживчої інновації [9]. Іншим видом інновацій є інвестиційні інновації. Наукова організація, індивідуальний підприємець та виробниче підприємство будуть споживачами такої інновації. Інновація, придбана компанією підвищення економічного ефекту під час виробництва виробів, називається виробничою інновацією [5].

У системі компаній кожному рівню відповідають деякі типи інновацій:

- стратегічний рівень – інновації у стратегіях, місії, у переговорних процесах, інновації у зовнішньоекономічній діяльності;
- внутрішньофірмовий рівень – інновації у системі контролю, структуру організації, виробничої діяльності;
- персональний рівень - передбачає нововведення в системах техніки індивідуальної праці та навчання, а також підходи формування творчого потенціалу працівника та його трудової кар'єри.

Інновації запобіжного характеру, націлені отримання в перспективі суттєвих конкурентних переваг, називаються стратегічними інноваціями [51]. Насправді досить часто у процесі управлінської діяльності застосовуються узагальнені чи інтегровані параметри динаміки здійснення інновацій суб'єктом господарювання. З цього випливає, що різноманітність видів інновацій дозволяє забезпечити та виробити умови з метою їх ефективної реалізації при володінні знань щодо характеристик особливостей кожного з них.

Таким чином, різні типи та види інновацій мають свої власні особливості розробки, реалізації та поширення на практиці, і, з цієї причини, потрібна наявність специфічних підходів до процесу управління інноваційною діяльністю в тій чи іншій компанії.

1.2. Теоретичні засади поширення інновацій

Висвітлення теоретико-методологічних питань поширення інновацій, перш за все, слід почати з визначення терміна, який досить часто використовують як основну характеристику понять, різних за своїм концептуальним змістом, – спілловер-ефекту знань. В економічній науці спілловер-ефектом (ефектом переливу, ефектом перетікання) називається ситуація, при якій одна економічно значуща подія веде до виникнення інших, при цьому два аналізованих контексти, на перший погляд, можуть не мати жодних зв'язків.

Під перетіканнями знань розуміється процес, у рамках якого знання, створене одним підприємством (групою людей чи індивідумом) може бути використане іншими особами (компанією, групою людей чи індивідумами) без фінансової компенсації або з компенсацією, значно меншою, ніж вартість самого знання [54-61]. При цьому ефект віддачі від нового знання на рівні регіону чи галузі в цілому буде значно вищим, ніж на рівні конкретного підприємства. З цієї причини інноваційна політика більшою мірою має бути спрямована на регіональне стимулювання, але не на підтримку окремих компаній. Іншими словами, перелив (перетікання, спілловєр) знань найбільш інтенсивно протікає в територіально обмежених ареалах.

Розмаїття визначень поняття «перетікання знання» пов'язане з масштабністю його тлумачення. Л.С. Спанкулова, А.Р. Керимбаєв, Є. Нұрұли, Є. Р. Корбай, підсумовуючи кілька підходів до визначення даного поняття, у своєму дослідженні виклали такі контури:

- відмінною рисою знань у їх нероздільності, можливості користуватися необмежену кількість разів, а також обмеженою ймовірністю виключити інших агентів від їх використання, внаслідок чого діяльність інноваційного характеру одного агента породжує корисні зовнішні ефекти на інших, звані «перетікання знання»;

- насамперед спілловєр знання, як фактор розвитку, розглядає високотехнологічні та наукомісткі галузі в економічному розвитку в ролі рушійної сили в постіндустріальних технологічно сучасних місцевостях;

- важливим аспектом вивчення перетікань знання є дослідження конкретних каналів, якими відбуваються перетікання знання (зовнішні канали перетікання знання – це іноземні інвестиції, імпорт та експорт технологій, традиційно основним каналом перетікань знання є витрати на технологічні інновації);

– відповідно до закону про контактну взаємодію – взаємодії тіл і його інтенсивність, перебуваючи в зоні прямого їх контакту, зі збільшенням відстані між ними знижується, інтенсивність взаємодії стрімко скорочується, коли дана роз'єднаність доходить до певної межі [6].

Взявши за основу наведену вище інформацію, створимо базову платформу, в рамках якої висвітлюватимуться наступні інформаційні блоки цього дослідження. Таким чином, сьогодні у світі нових знань припадає близько 70% зростання ВВП, які втілюються в інноваційних технологіях.

Вивчення ролі дифузійних процесів значно ширше та глибше дослідження процесу дифузії у фізиці та/або хімії, їм не вичерпується значення та вплив дифузійності в житті суспільства. Важливо, що інноваційний характер визначається конкретної епохою тієї чи іншої виду діяльності.

Спочатку слід розібрати в деталях, що являв собою дифузійнізм у поданні Е. Роджерса. Автор вважав, що процес дифузії - це не що інше, як процес, в результаті якого відбувається передача інновації суворо через певні канали і протягом певного проміжку часу. На думку Е. Роджерса, інновації у процесі дифузії передаються серед членів, які є учасниками будь-якої соціальної системи. Сьогодні існує безліч різноманітних за змістом теорій дифузії інновацій, багато з яких навіть охоплюють відразу кілька дисциплін. Наприкінці XIX ст. французький соціолог Г. Тард та австрійські географи-антропологи Л. Фробеніус та Ф. Ратцель вперше висунули таку наукову концепцію щодо поширення інновацій [26].

Разом з дифузійними процесами обов'язково розвивається просторова система, що свідчать численні фундаментальні дослідження. Вченим-економістам знадобилося багато часу для того, щоб розпочати вивчення механізмів і каналів дифузій інноваційних процесів.

Ахметов Т. вважає, що держави з наздоганяючим типом розвитку економіки відрізняє недостатній або низький ступінь формування інноваційного потенціалу.

Державний науково-технічний комплекс з метою забезпечення зростання технологічного рівня виробництва здійснює процес абсорбції перенесених технологій для патентного очищення та подальшого їх покращення. Як правило, внаслідок абсорбції відбувається формування ефективної державної інноваційної системи та розвиток професійних якостей фахівців, які належать до категорії людського капіталу. Як і країнах глобального центру, і у країнах наздоганяючого розвитку подальші дії, які у соціально-економічній системі аналогічні.

Подальший розвиток основного положення концепції «гусячого клину» у 40-ті та 50-ті роки отримала «теорія модернізації та наздоганяючого розвитку», ідеологами якої вважають П. Бауера, Л. Льюїса, Я. Тінбергена.

Процес «наздоганяючого» розвитку Дж. Сакс визначає, як процес, з допомогою перетікання капіталу та дифузії інновацій від «лідера» до «відомого», тобто. економіка з найнижчим рівнем доходу та технології зменшує розрив у рівні з економіками, що мають найбільш досконалі технології, а також найвищим рівнем благополуччя. Прискорена промислова модернізація, що передбачає застосування ефективних джерел енергії, операційних та інформаційних технологій, розвиток грошового та товарного ринків та поглиблення територіального розподілу праці виступає стрижнем наздоганяючого розвитку регіональної економіки.

Як ми знаємо, у 80-х роках ХХ століття економічно розвинені держави зіткнулися з тим, що більше не змогли надати довгострокове економічне зростання звичайними інструментами. Євросоюз у 2000 р. ухвалив рішення на Лісабонському саміті про побудову економіки, створеної на знаннях. За 10 років держави цього інтеграційного об'єднання зобов'язалися створити економічний простір, де основним інструментом у конкурентній боротьбі стане інновація. Цей шлях розвитку з часом обрали багато промислово-розвинених країн. Ще в ХІХ столітті в канонічних роботах німецької школи відбулося усвідомлення важливості простору в економічному житті. Протягом ХХ століття світ змінювався стрімко, і велику

економічну роль цих змін зіграв процес перетікання знань. В економічній теорії процес просторової конкретизації розпочався вже у ХХ столітті.

У суспільстві процес появи нового знання істотно впливає комунікація. Її можна порівняти у живому організмі з кровоносними судинами. Функцію життєзабезпечення у державі виконують саме вони. Термін «communication» походить від латинського, що означає «пов'язую», «роблю спільним».

Конкурентну перевагу з огляду на швидкий обмін кодифікованим знанням, у процесі довірчих взаємин і укладання контрактів, набувають експерти-економісти, що знаходяться в регіоні, де умови географічного характеру мають усі зручності персональної комунікації завдяки використанню різних транспортних засобів наземного або повітряного застосування. Інноваційна діяльність у вигляді науково-технічного прогресу, набуття технологій у речовій та неречовій формах, породжує так звані перетікання знання, корисні зовнішні ефекти на інших, до того ж агенти безпосередньо можуть не взаємодіяти [6].

Дж. Даймонд показав, що географічний чинник при дифузії та зародженні інновацій має економічну значущість, він вивчав і порівнював місця поширення та появи нововведень на різних континентах протягом тисячоліть в історії людства. Також цікавим є те, що знання оцінюється зазвичай або в неявній, або в явній формі, що кодується.

Форма явного знання передбачає поняття як параметризованих підходів, викладів патентів та інших наукових праць. Таким чином, вчення перетікання явного знання можливе через розуміння «паперових слідів», до яких належать наукові роботи, публікації, посилання в патентах та мережі Інтернет. У багатьох зарубіжних працях з перетікань знання досліджується випускники вузів, які направляються до місця роботи, які є більш активними агентами перетоків знання.

У другий випадок категорія неявного знання пов'язані з типом міграційного поведінки. "Знання в людях" зазвичай так розглядається дана категорія неявного

знання, і воно вивчається через міграції кваліфікованих фахівців, науковців та виробничо-дослідницьких, академічних мереж. Джерелами знань є фундаментальні дослідження, НДДКР та висококваліфікована робоча сила. І з першого, і з другого виду знань накопичено великий спектр дослідницьких матеріалів, і навіть підготовлені цілі набори різноманітних методик.

Неявне знання може бути передано учневі від вчителя і важко формалізується, що передається безпосередньо при контакті або при зустрічі «від однієї людини до іншої», і можна показати «на пальцях», одержуване через навчання або діяльність практичного характеру, але не за допомогою статті або наукових публікацій. Якби не було перетікання, знання не передалося б учневі. Перехід знання відбувається без істотної напруги, тобто. як би мимохідь. Часто з використанням старих фактів відтворюються нові знання. Передача неявних знань за своєю специфікою пов'язана на місцях від частоти спілкування, яка взаємопов'язана місцевим культурним середовищем.

При трансфері технологій між країнами та регіонами, в яких розташовані високотехнологічні виробництва, виникає потреба у перетоці знань. Трансфер знань додатково посилюється за допомогою пересування науково-технічних працівників, які мають патенти, ліцензії. Трансфер інновацій безперервно передбачає деякі вимоги, наприклад, вплив акціонерів, що зростає, грамотно побудовану структуру комунікацій, а також думка споживачів в обов'язковому порядку. У ході інноваційного процесу відбуваються локалізовані перетікання неявного знання, які потім перетворюються на явне знання.

Ряд зарубіжних економістів під словом «дифузія інновації» розуміють поширення широкого кола нововведень з допомогою системи інформаційних, економічних пріоритетів і соціальних зв'язків між усіма компонентами системи кінцевого споживання і виробництва. Перші нові ідеї про перетікання знання та просторової дифузії інновацій з'явилися у великомасштабних наукових

дослідженнях, у концептуальних рамках нової економіки, економічної географії, регіонознавстві, сільському господарстві. Також у рамках локальних спільнот у США досліджувалося поширення гібридного насіння пшениці. Вперше межі ХІХ і ХХ ст. були використані поняття дифузії певних культурних зразків, ознак культури та звичаїв, інститутів з одного народу до іншого.

На рубежі ХІХ-ХХ ст. науковий напрямок про дифузійонізм став проривним. Сама ідея дифузії інновацій полягає в тому, що всі досягнення незалежно від сфери їх походження та розвитку поширюються повсюдно, по всьому світу, від місця, де інновація отримала свій розвиток, в інші країни. Цей процес сприймається як абсолютно логічний і послідовний процес, який отримав обґрунтування ще в стародавньому світі. Усю ідею цього процесу було записано ще в І тис. до н.е. у пам'ятнику давньоіндійської релігійно-філософської думки на санскриті "Бхагавад-гіта". Суть ідеї полягає в тому, більшість наслідує одного, тому, хто був кращим. Іншими словами, у світі інші люди беруть приклад з кращого, наслідуючи його у всіх справах. Саме ця ідея червоною ниткою проходить у роботах більшості мислителів, будучи класичною і не втратила своєї актуальності і сьогодні.

Інший мислитель У. Макнілл, зосередив всю свою увагу на законах поширення фундаментальних відкриттів в інші товариства з центрів їхнього походження, і представив перше практичне доповнення до вчення про дифузійонізм інновацій. Як приклад, про винаходи у сфері фінансів, який варто згадати окремо (наприклад, пластикові платіжні картки та монети) згадані фінансові кошти набули свого первісного поширення в античних грецьких країнах, потім у Римській імперії та Стародавньому Римі, трохи пізніше в Європейських державах і вже потім у всьому світі. Винахід нових фінансових інструментів та технологій між учасниками фінансового ринку різко загострило конкурентну боротьбу. Тут у багатьох випадках прикладами стали: застосування писемності та судноплавства, релігії, іригації, авто та залізничного транспорту та багато іншого.

Людство у своєму розвитку пройшло довгий шлях, і в процесі розширення території свого проживання люди освоювали комунікаційну науку для обміну наявними знаннями та отримання нових знань, що допомагало їм вижити і мати найясніше і найповніше уявлення про світ. Іншими словами, для своєї життєдіяльності людина використовувала процес поширення нових знань.

Наведена вище послідовність поширення нововведень відповідає сучасним уявленням про дифузю інновацій [5]. Початок та розвиток цивілізації, культурних, торгових, політичних та економічних взаємозв'язків протягом тисячоліть нерозривно пов'язаний із поширенням нових знань за допомогою комунікації один з одним. Разом з тим існуючі контакти між цивілізаціями покликані змінити обсяг і різноманітність накопичених знань, розглядаючи цей процес як особливий вид діяльності, спрямований на впорядкування та передачу наступним поколінням накопичених знань. Звідси випливає важливість поглибленого вивчення процесу дифузії сьогодні, у сучасному незліченному різноманітті його форм, унаслідок чого дослідження проблеми зв'язку економічного зростання та перетікання знань дає вирішення нагальних проблем.

Універсальність - це основна властивість дифузійних процесів, законів поширення у природі. Це характеристичне властивість доводиться приписувати навіть законам впливу технологічного і культурного характеру, які з місць виникнення нововведення в периферію в усіх періодах історії. Говорячи про ідеї дифузійнізму в суспільних науках, зокрема в соціології, економіці, історії, дослідники, які використовують як методологічний інструмент дифузійністські ідеї, неодноразово відзначають специфіку їх розуміння, а також специфіку застосування людського капіталу як надання послуги.

Літературний огляд на тему проблематики щодо наявності взаємозв'язку між інноваційною діяльністю та економічним зростанням слід розпочати з аналізу наукових теорій Г. Тарда. Г. Тард став першим мислителем, який виявив

закономірності у процесі поширення інновацій. Французький соціолог та правознавець став засновником систематичного викладу ідей поширення інновацій, вивчивши процес дифузії з позиції широкого соціального та наукового аспектів. Закони, виявлені Г. Тардом, за якими інновації поширюються у світі, він назвав законами наслідування, тобто взяв за основу ідеї з «Бхагавад-гіти». Таким чином, людина протягом багатьох тисячоліть використовує практично ідеї дифузійонізму, але наукове обґрунтування цієї теорії налічує трохи більше 130 років. Г. Тард у 1890 р. видав книгу під назвою «Закони наслідування», де вперше спробував пояснити з наукового погляду процес дифузії технологій. Він першим розглянув дифузійні процеси з позиції хронології та географії, класифікувавши їх на дві категорії:

- дифузійні процеси, що простежуються в нормативно-правових актах, тобто після впровадження законодавчої системи;
- дифузійні процеси, які приймалися в період звичаїв, тобто до впровадження законодавчої системи.

Багата динаміка дифузійних процесів у тих мови, релігії, мистецтва мали свої особливості. При цьому мистецтво є насамперед елементом масової свідомості, належить всім членам суспільства. Почасти релігія значною мірою є езотеричною системою знання.

Вчений відзначив особливу важливість фактора безпосереднього контакту, що виникають між суб'єктами, численних можливостей спілкування та обміну досвідом інформацією, технологіями, вказавши на те, що за допомогою міжособистісної комунікації поширюються лише деякі інновації.

З іншого боку, якщо інновацію легко зрозуміти і їй неважко відшукати практичне застосування, її можна буде швидко прийняти. Міжособистісна, спеціальна, наукова комунікація найчастіше є головним чинником, визначальним відносини між співробітниками у різних аспектах, включаючи обмін знаннями, які впливають прийняття інновації. Постійні особисті контакти, можливість

спілкування з колегами значно поглиблюють робочу взаємодію, стимулюючи передачу знань та навчання. Дуже часто саме особисті знайомства допомагають успішно отримати закордонний грант або привабливу роботу.

Отже, нині процес появи нового знання істотною роль грає комунікація. Ефективна дифузія та постійна генерація інновацій є джерелом безперервного розвитку.

Крім того, шляхом вивчення іноземних мов може бути поповнено нематеріальний капітал за рахунок запозичень за кордоном, які відкривають доступ у розвинених країнах до джерел освіти.

Висновки до першого розділу

1. Поняття «інновація» у загальному сенсі є для свого роду стадією, що включає обов'язкову для виробника комерційну вигоду небезуспішного використання споживачем нової технології та продукту. Немає інновації без цієї стадії. Наявність будь-якої стадії та ступінь деталізації у структурі процесу інноваційного характеру обумовлені метою дослідження та рівнем розгляду.

2. На нашу думку, базове визначення інновації - це те, що враховувало б усі існуючі особливості, недоліки та розбіжності, які мають відповідати деяким вимогам: до поняття «інновація» не слід включати етапи створення та розробки інновації, що стосується поняття «інноваційний процес» ; ефективність є обов'язковою умовою інновації. Наступне поняття було нами визначено стосовно медичних закладів у охороні здоров'я: «інновація» - це в діяльності інноваційного характеру кінцевий результат, який впроваджений у роботу організації в системі охорони здоров'я, і приносить як кількісний, так і якісний позитивний економічний ефект.

РОЗДІЛ 2

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

2.1 Методичні засади оцінки інноваційного потенціалу закладу охорони здоров'я

Оцінку ефекту інновацій необхідно проаналізувати докладніше, це є головною складовою як самого процесу, а й необхідної її функцією. Разом з тим, у сучасній практиці та теорії інноваційного управління немає універсального критерію оцінки ефективності інновацій [17]. Важлива відмінність проектів інвестиційного характеру від інноваційних проектів полягає в основі цієї науково-практичної проблеми, для якої розроблено унітарну єдину загальноприйнятну систему оцінки, засновану на механізмі прибутковості.

По-перше, прибутковість практично всіх інновацій включає відстрочену стратегічну форму. Наприклад, управлінські інновації надають свій ефект у довгостроковому періоді стосовно таких фаз капіталовкладення, як злиття та поглинання, формування організаційної структури підприємства, модернізація інноваційних підходів управління якістю, впровадження нових механізмів управління персоналом тощо. Прибутковість інновацій маркетингового характеру через процес формування стратегії просування та репозиціонування продукції - є досить складним для прогнозування процесом і часто оцінюється тільки через призму збільшення сукупної конкурентоспроможності компанії.

По-друге, діяльність інноваційного характеру проводиться у ситуації високого ризику та невизначеності, і тому механізм формування та розробки проекту досить довгий, а зовнішнє середовище стрімко мінливе. З цієї причини на початковому етапі фахівцям складно оцінити та передбачити кінцевий результат інновацій. Виходячи з цього є неправильним проектування методів оцінки

інвестицій та інновацій, а також здійснення копіювання принципів проектів інвестиційного характеру з метою визначення оцінки продуктивності інновацій.

«Насамперед слід виявити в інноваціях види ефекту. Вибір даних із розрахунку тієї чи іншої виду ефекту не менш важливим» [21]. Ґрунтуючись на тому, що у формуванні сучасного виробництва новаторство є головним елементом, особливої актуальності набуває отримання різних видів ефекту від впровадження інновацій. Оцінка такого ефекту має особливе значення як у високих рівнях управління економікою, і лише на рівні окремої організації (підприємства).

Залежно від витрат та результатів, що враховуються у діяльності інноваційного характеру, розглядаються такі види ефектів:

– економічний ефект (в результаті реалізації діяльності інноваційного характеру враховують усі види витрат та результатів (прибуток від патентів, ліцензування, ноу-хау, від впровадження винаходів, збільшення продажів, підвищення фондівіддачі, збільшення продуктивності праці, форсування обороту оборотних коштів та ін.)) [82];

– технічний та науковий ефекти характеризуються простотою, корисністю, новизною, компактністю, естетикою (збільшення коефіцієнта автоматизації виробництва, кількість зареєстрованих патентів, підвищення підприємства в цілому та конкурентоспроможності сировинних продуктів, підвищення організаційного рівня виробництва та праці);

– фінансовий ефект (ґрунтуються на фінансових даних);

– ресурсний ефект (показує вплив інновацій на виробництво та використання певного виду ресурсу);

– соціальний ефект (у реалізації інновацій враховують до уваги соціальні результати (підвищення умов відпочинку та праці, якість життя, збільшення доходів робітників, збільшення ступеня задоволеності потреб працівників));

– екологічний ефект (враховує вплив на довкілля інновації (вібрації, шум, яскравість, електромагнітне поле), проявляється у зниженні обсягу відходів, покращення ергономічності та екологічності товарів, скороченні викидів);

– культурний ефект (в результаті пристосування до швидких змін бере до уваги побічні наслідки зі вступом на новий стиль (образ) життя (сучасні технології, що формують подальше життя та її культуру, правила поведінки та відносин, а також уподобання та систему цінностей)).

«Крім цього, за такими ознаками можна поділити показники ефективності впливу інновацій» [13]:

– витрати та підсумковий результат за часом (розрахунковий та річний проміжок);

– по фазі збільшення (разовий та мультиплікативний);

За метою детермінації (порівняльний і абсолютний);

– по локації (місцевий та республіканський рівень).

Національний ефект – загальний ефект, що характеризує ефективність у виробничій та інноваційній сферах.

Місцевий ефект – показує ефективність інноваційної діяльності лише на рівні виробничих організацій.

Абсолютний ефект – показує підсумкову продуктивність компанії у вигляді нововведень за затверджений часовий період.

Порівняний ефект – показує ефективність інновацій шляхом зіставлення потенційних альтернатив та відбору найкращою опцією з представлених варіантів.

Одиничний ефект – показує ефективність підприємства від діяльності інноваційного характеру, що демонструє поодинокий (загальний) ефект.

Помножений ефект – ефективність діяльності інноваційного характеру, що характеризує у сфері діяльності як промислової характеру, а й інших компаній, у яких здійснюється ефект множення чи мультиплікації.

Річні показники ефективності, як і показники за розрахунковий період поділяють щодо тимчасового проміжку, з урахуванням витрат і результатів [84]. Від чинників згаданих далі залежить тривалість часового періоду: час задоволення потреб ринку, час служби об'єкта інновацій, тривалість інноваційного періоду. Зважаючи на комерційну таємницю економічних характеристик при розрахунках продуктивності інновацій, фактор невизначеності, недостатньо високий рівень достовірності вихідних відомостей, доцільно використовувати найпоширеніший і найпростіший метод, апробований практикою.

«Інноваційний процес в умовах планової економіки виконувався по безперервному ланцюжку: від початкового етапу аж до впровадження нововведення у споживача відповідно до бюджетних коштів, що виділяються, і затвердженим плановим завданням» [25]. У той же час національно-виробничий ефект розраховувався вже на стадії створення технічного завдання на проектування як економічна ефективність нововведення в експлуатації. Питання щодо необхідності виконання запланованого рішення вирішувалося з урахуванням даного розрахунку. До того ж, під час створення та виготовлення питання про економічну ефективність навіть не виникало. По-перше, через те, що за планової економіки економічні важелі майже функціонували (крім командно-адміністративної системи, які є останні кілька років). «По-друге, розраховувалися витрати на певному етапі, і навіть додавалася встановлена норма прибутку відповідно до нормативу рентабельності, тобто, як і ціни на товар, за витратним принципом визначалася вартість кожного етапу розробки» [36].

Щоб оцінити ефективність інновацій, вибираються ті показники, які зазначені вище для оцінки ефективності. Для реалізації інновацій підбір вигідних варіантів та проблема визначення ефективності вимагає, по-перше, порівняння результатів, отриманих від даної інновацій з результатами від застосування інших аналогічних альтернатив, а по-друге, переважання кінцевих результатів від їх застосування над

витратами з метою розробки, реалізації та виробництва інновацій. Особливо в компаніях гостро стоїть потреба у правильному підборі та швидкій оцінці видів інновацій, та необхідність заміни наявних машин та обладнання на нове з істотним зменшенням термінів, що використовують швидку амортизацію.

«Чистий наведений дохід, внутрішня норма прибутку, період окупності, індекс прибутковості (рентабельності) та прибуток виступають найчастіше у проектах інноваційного характеру ключовими показниками економічної ефективності» [27].

Норма прибутку розраховується як відношення середньорічного прибутку від нововведень до одноразового початкового капіталу, використаного з метою інновацій. Крім того, за своєю економічною суттю цей показник схожий на індекс – період окупності.

Отримання прибутку та повернення капіталу внаслідок впровадження інновацій характеризує термін – період окупності. Крім цього, подібно до макроекономічних критеріїв ефективності розподілу інвестиційних коштів, коефіцієнт періоду окупності можна використовувати для зіставлення його з банківським відсотком.

Проте, недооцінювання тимчасового чинника показує дані показники (окупність і прибуток) недостатньо чіткими, та його застосування надає переважно орієнтовні оцінки продуктивності інноваційного продукту. Приведення витрат і результатів до одного періоду часу необхідно зробити оскільки різних років вартість коштів відрізняється, залежно від рівня віддаленості розрахункового року, з якого обчислюється ефект. І тому використовують такі показники.

Показник дохідності та прибутковості називається індексом рентабельності, де наведена чиста вартість обчислюється як відношення суми капіталовкладень у даний проект на цю вартість прибутку за проміжок проекту інноваційного характеру. Іншими словами, у цьому індексі порівнюється два напрями платежів:

прибуткова та інвестиційна. По суті, індекс рентабельності демонструє обсяг видобутого прибутку. Безперечно, ефект застосування безпосередньо корелює з індексом рентабельності. При інноваційному рішенні краще віддавати вибір проектам із найвищим індексом рентабельності.

Ставка дисконтування, за якої інвестор має можливість отримати назад всі інвестиційні вкладення в інноваційний проект, тобто, настає ситуація, коли чиста наведена вартість (сума дисконтованих грошових потоків) дорівнює нулю, називається внутрішньою нормою прибутковості (ВНД, IRR, ВСД). При цьому, що вище ВНД, то вища прибутковість проекту тому, що в нього може бути закладено набагато більше ризиків.

Показники цієї моделі використовуються для проектів інноваційного характеру як варіант і полягають у наступному: ефективність проекту прямо пропорційна показникам даної моделі. Для того, щоб проект був досить ефективним з економічної точки зору, має виконатись умова, коли внутрішня норма прибутку перевищує прийнятну норму дисконтування. При виконанні цієї умови цей проект також забезпечить збільшення чистих нових надходжень. Поряд із цим, зазначений вище індекс вказує «кордон безпеки», що є його перевагою і це дуже зручно для проектів інноваційного характеру. Як відсоток визначається внутрішня норма прибутку та порівнюється максимальним розміром допустимості. В аналізі інвестицій як перший крок часто використовується даний показник.

Одним з найпоширеніших коефіцієнтів ефективності інвестицій виступає проміжок окупності. Інтервал часу характеризує собою цей коефіцієнт, тоді як за цим інтервалом чиста поточна вартість змінюється у бік позитивної величини, іншими словами, окупність може бути досягнута в момент реалізації проекту, в той період, коли негативна нинішня вартість усіх інвестицій дорівнює накопиченій позитивній нинішній вартості. Цей параметр є досить важливим для сфер, у яких

виникнення нових продуктів чи технологій здатний швидко знецінити колишні вкладення, і де стрімкі темпи прогресу наукового та технічного характеру.

Слід зазначити, що в інвестуванні завжди є ризики, і до того ж, чим більші ризики, тим триваліший період окупності цих інвестицій. Вищезазначений індекс часто застосовується у тому випадку, коли немає повної впевненості в тому, що інноваційний проект буде реалізований у розрахунковий період, а вкладені у його реалізацію інвестиції окупляться за більш короткий термін. Цей показник застосовується для того, щоб продемонструвати інвестору, що проект є низькоризиковим. Період окупності – це кількість місяців або років, яка потрібна для відшкодування вкладеного в проект капіталу. Інакше кажучи, кількість років необхідне окупності інвестованих вкладень дає період окупності.

Характерною рисою сьогодення вважається оцінка соціальних результатів інновацій підприємств. Цей параметр безпосередньо використовується для економічної результативності інноваційних проектів. Соціальний результат інноваційного продукту оцінюється економічною мірою, одночасно виступаючи як прояв економічних та соціальних, оскільки він задовольняє як соціальні, так і економічні потреби суспільства. У практичному відношенні економічна оцінка соціальних результатів пов'язана з оцінкою параметрів навколишнього середовища людини (природними або промисловими).

Для соціальних результатів існує два методи оцінки :

- перший – визначають втрати від забруднення довкілля;
- другий – порівнюють витрати, пов'язані з реалізацією виду інноваційного проекту, від якого забруднюють природу (необхідно включити витрати, пов'язані з дотриманням навколишнього середовища), і те, що не забруднює навколишнє середовище.

Таким чином, коефіцієнт соціально-економічного ефекту для її обчислення, враховуючи втрати від несприятливих соціальних результатів, потрібно для

ключових показників, що визначають результативність інноваційної продукції, від забруднення промисловими підприємствами довкілля додати кількість витрат у вигляді збитків. Такі витрати як додаткові інвестиції або одноразові капітальні кошти впливають на підвищення вартості виробництва, і внаслідок цього на зниження річного прибутку від нововведень, що впроваджуються.

Від об'єкта виміру ефективності залежить метод оцінки ефективності нововведення. Об'єктом оцінки ефективності можуть бути різні типи інновацій: предмети праці та засоби (модернізовані, реконструйовані та нові); предмети кінцевого вживання (матеріали, сировина, енергія, паливо); технологічні процеси; методи управління та праці, організації виробництва; саме якість інноваційного проекту [88]. Переважна більшість ефекту від запровадження нововведень інноваційного характеру вище витрат за формування інновацій передбачає продуктивну реалізацію інновацій. Для того, щоб порівняти прийняті результати з результатами від застосування подібних видів інновацій, потрібна оцінка ефекту від реалізації інноваційної діяльності.

Одним із найбільш проблемних та спірних аспектів інноваційного менеджменту є поняття економічної ефективності проектів інноваційного характеру. В інноваційних проектах необхідність оцінки ефективності виникає в таких ситуаціях: коли виникає питання щодо пріоритетності їх фінансування та є безліч інноваційних проектів у різних сферах діяльності компанії, різних господарських підрозділах; на стадії дослідження інноваційного проекту, коли виникає питання щодо вибору найефективнішого варіанту, тобто. у проектно-цільовій команді з'являється низка альтернативних проектів щодо реалізації інноваційної ідеї; на завершальній фазі проекту інноваційного характеру з метою оцінки його продуктивності. Для того, щоб проаналізувати ефективність здійсненої інновації, це робиться за допомогою зіставлення фактичних та планових показників, що є найбільш зрозумілою та простою технікою. Якщо кількісні

економічні показники відповідають запланованим, а також якщо поставлені цілі повністю досягнуті, то проект вважається ефективним.

Ефективність інноваційного проекту оцінюється за такими основними критеріями:

- комерційна ефективність (учасникам проекту враховується фінансові наслідки);
- національно-виробнича економічна ефективність (з погляду всього національного господарства, регіонів та галузей відбиває ефективність проекту);
- бюджетна ефективність (враховує вплив доходів (витрат) бюджету на проект).

Комерційна ефективність або фінансове обґрунтування проекту визначається відповідністю фінансових результатів та витрат, що забезпечують необхідну норму доходності. Ця ефективність може розраховуватися як окремих його частин, так проекту в цілому, з урахуванням їх інвестицій та отриманого економічного ефекту.

Параметри бюджетної ефективності показують вплив результатів виконання проекту витрати і прибуток окремо взятого бюджету різних рівнях економіки. Базовим параметром бюджетної ефективності, який застосовується для обґрунтування встановлених у проекті механізмів фінансової підтримки на будь-якому рівні, є бюджетний ефект.

Показники національно-виробничої ефективності економічного характеру показують проектну рентабельність з боку загального інтересу національного господарства, а також підприємств, регіонів та галузей, що беруть участь у реалізації проекту. Коли розраховуються показники ефективності економічного характеру рівня національного господарства в результат проекту входять: підсумкові виробничі результати (тобто прибуток від загальної виробленої продукції на внутрішніх та зовнішніх ринках). Туди ж відноситься і виручка від інтелектуальної власності, і продажу майна (ноу-хау, ліцензій на право

користування винаходу тощо), що формуються учасниками в процесі реалізації проекту: екологічні та соціальні результати, прораховані виходячи із загального впливу всіх без винятку учасників проекту стан здоров'я населення; екологічна та соціальна обстановка в регіонах; позики та кредити зарубіжних країн, компаній та банків, безпосередні результати фінансового характеру тощо.

Поруч із класичними завданнями економічного зростання, останнім часом увагу багатьох учених привертають завдання емпіричного моделювання регіонального зростання, заснованого на інноваціях. Теорія дифузії інновацій та перетоків знань важлива сама по собі як розділ загальної теорії взаємозв'язку економічного зростання та інноваційної активності, а також як розділ сучасної економічної теорії, що має численні додатки у механіці, фізиці, біології, географії та інших природничо-наукових дисциплінах. Теорія дифузії інновацій та перетоків знань ставить за мету пояснити швидкість і широту поширення різних продуктових та процесних інновацій у суспільстві.

Першочергове завдання переходу від сировинної спрямованості економіки України до індустріального розвитку полягає у підвищенні інноваційної активності держави. Активна і вирішальна роль цьому процесі можна відвести переливу знань між регіонами УКРАЇНИ, що може у ролі загальних економічних умов економічного зростання держави. Історичні факти свідчать, що раніше існувала стильна установка те що, щоб наукові дослідження приносили разом із новим знанням соціальну користь. Кожне з міст країни ставало інтелектуальним лідером НТП лише в тому випадку, якщо він пройшов довгий підготовчий період і перейняв увесь передовий досвід, який міг бути запозичений у сусідів. Таким чином відображалася історична ситуація в країні, в умовах глобалізації та «інтелектуалізації» світових господарських потоків та конфліктів ідеологій.

У зв'язку з цим найважливіше завдання для України полягає в тому, щоб зберегти наявні науково-технічний потенціал і збільшити витрати на НДДКР. Крім

того, необхідно наголосити на чисельності дослідників, яке останні роки постійно знижується і про старіння наукового кадрового потенціалу. З цієї причини для української економіки висунуто завдання відходження від залежності від сировинної економіки та переходу до моделі інноваційного характеру економічного розвитку.

Правильне використання висококваліфікованого кадрового потенціалу розглядається у питаннях, пов'язаних із перетіканням знань. З розгляду цього питання (про міграції науковців), власне, і слід починати розмову. Як отримані знання переорієнтувати у напрямі їх комерціалізації, де знання розглядаються як товар. Ефективність комерціалізації знання зростає зі зростанням користувачів, і виявляється у дифузії знань. В інтелектуальній складовій найважливіше значення має вміння пізнавати та використовувати вивчене для збільшення продуктивності виробництва, за допомогою формування нового продукту, спираючись на талант та винахідливість підприємців та вчених. Тільки за сприятливих соціально-економічних обставин підприємці виявляють свої інноваційні здібності. Інновації виникають у кожному регіоні, в компаніях усіх розмірів та кожної галузі. Залишається вкрай нерівномірним розподіл інновацій, незважаючи на їхню здатність до перетікання знань.

Нестача ресурсів (зовнішніх та внутрішніх) орієнтує підприємства малого та середнього бізнесу (МСБ) до того, що вони мають слабкий інноваційний потенціал. Компанії МБ (малого бізнесу) технологічного профілю, більшою мірою мають проблеми від перешкод інституційного характеру. Керівники підприємств не хочуть нести додаткові витрати, пов'язані з отриманням патентів. Шляхи та відстеження появи нововведень різні: вони не тільки створюються R&D, але і вводяться у вигляді вкладень в основні фонди та витрат на обладнання як інвестиції в людський капітал. Для того, щоб знайти ринок для своєї продукції в Україні,

потрібні величезні стартові ресурси. Тут ховаються одночасно великі можливості виходу більш високий рівень розвитку.

У світі все розвивається з урахуванням характерної тенденції, суть якої зводиться до регіоналізації. Іншими словами, всі країни у світі являли собою не що інше, як регіональні блоки, їх сукупність, які були поділені на дві групи. До групи регіонів-акцепторів, тобто тих, які реалізовували процес отримання та обміну новими знаннями, загальнолюдськими цінностями та технічними компетенціями, було включено Західний Україна та низку регіонів, що знаходилися у безпосередній близькості до творчих центрів. Важливо, що Західний Україна був регіон інтенсивного господарського освоєння.

Досить висока значимість інноваційної складової модернізації для регіонів України визначається такими фундаментальними чинниками, як: глобальна конкуренція, невизначена і раптова зміна переваг споживачів, міграція робочої сили, а також іншими відмінними рисами, властивими сучасній світовій економіці. Регіони стають активними учасниками процесів конкуренції, причому головний упор робиться на сферу НДДКР та інновацій, інформаційних технологій, що цілком зрозуміло.

Таким чином, процес розробки найкращої стратегії розвитку компанії неможливий без отримання інформації про реальні можливості підприємства або його стратегічний потенціал. Запропонований у рамках цього дослідження багатоаспектний підхід до вивчення інноваційної діяльності суб'єкта господарювання може бути покладено в основу методики оцінки інноваційного проекту та інноваційної стратегії підприємства, а також стати одним з елементів процесу управління стратегічним потенціалом компанії.

2.2 Стимулювання інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я на національному рівні

Поряд із трудовими та природними ресурсами в основі розвитку національної економіки України сьогодні лежить науковий та технічний потенціал. Для створення умов економічного зростання та для виходу з кризи велику роль відіграла інноваційна діяльність та розвиток наукового виробництва [99]. У процесі проведення інноваційної діяльності держава бере активну участь, ґрунтуючись насамперед на необхідності тривалого прогнозування результатів діяльності науково-технічного та інноваційного характеру. Від правильного вибору виду, області та часу інновації, що впроваджується, безпосередньо залежить результативність інноваційного процесу. Політика, що проводиться в Україні з інноваційних питань, поділяються на дві діяльності – місцевого та державного значення.

У сфері економіки у розвиток науково-технічного потенціалу країни, як її реалізації, і створення сприятливого клімату належить до основним завданням державної політики у сфері інновацій. Державна політика та її спрямованість характеризується прийняттям рішень із проблем як міжгалузевого, і галузевого характеру, що призводить національну технологічну базу країни до повної зміни і лише на рівні національної економіки потрібна концентрація резервів.

«В Україні заходами з розробки інноваційної політики, визначення ступенів та стимулювання діяльності інноваційного характеру та ключових орієнтації інвестиційної політики, а також пріоритетами з метою формування галузей національної економіки займається Міністерство цифрового розвитку, інновацій та аерокосмічної промисловості України» [21].

Стратегії, орієнтовані в розвитку організацій та її виконання координується Міністерством національної економіки України. По розробці пропозицій в

інвестиційній політиці та за її ключовими напрямками, методи реалізацій розвитку, підтримки та стимулювання підприємницької діяльності, а також щодо визначення актуальних напрямів у сфері НДДКР входить до обов'язків цього Міністерства [101].

Для модернізації та оновлення процесу виробничого потенціалу вкрай важливі обсяги та характери ресурсів, крім того, для розробки нових технологій та продукції, що є в інноваційній політиці основною відмінністю щодо галузей.

У державній інноваційній політиці України визначено декілька основних напрямів (рис. 20).

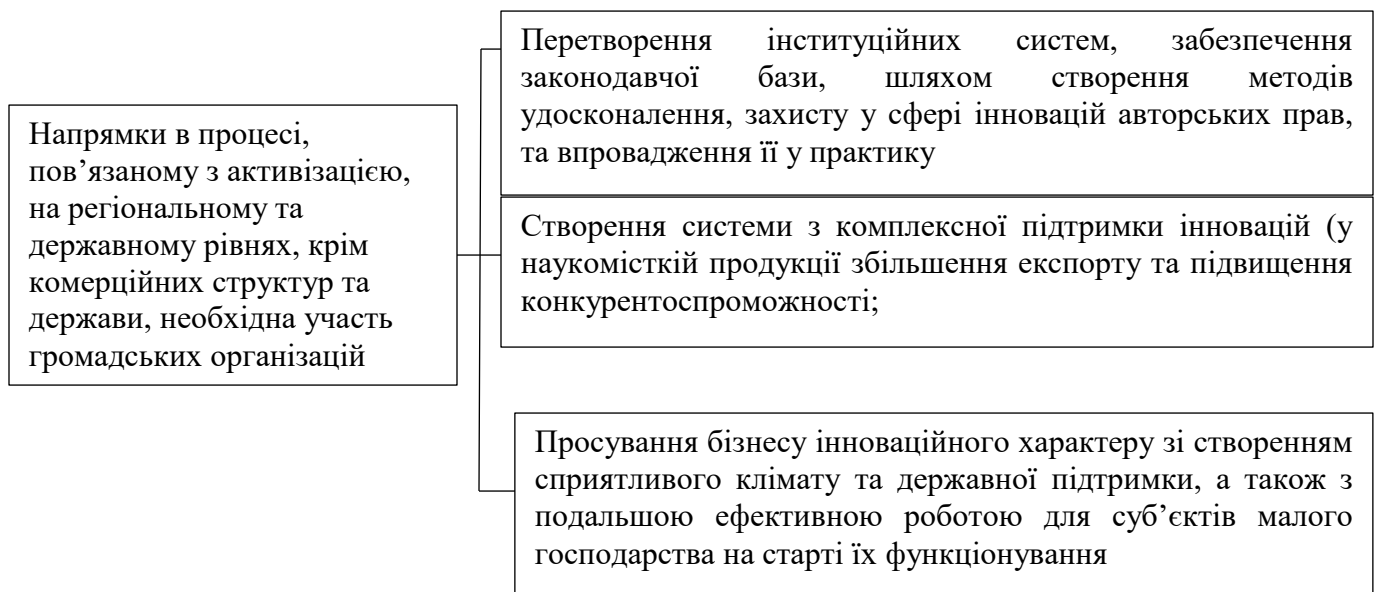

Рис. 5 – Основні напрями державної інноваційної політики

Примітка: Розроблено автором на підставі джерела [10]

«Проте за статистичними даними виявлено низький рівень активності серед українських організацій, на відміну від зарубіжних корпорацій, незважаючи на підтримку приватного сектору з боку держави» [10]. У процесі продажу комерційних структур майна держави відбувалося створенням економічних підходів до оцінки інноваційних об'єктів. Ринкову вартість інноваційного потенціалу в різних організаціях вперше потрібно було визначити саме у процесі приватизації. Зрештою, були виявлені проблеми в даних процесах, пов'язані з

об'єктами інновацій, вирішення яких відбувається за участю ринку оцінки інновацій, ринку науково-технічної інформації та законодавчої бази.

Основним фактором, що впливає на реалізацію інноваційних розробок, є слабке регулювання діяльності інновацій на законодавчому рівні [10]. Єдине розуміння категорій «інноваційна діяльність» та «інновація» відсутня у нормативно-правових актах на рівні законодавства. Наприклад, інноваційну діяльність розглядають як процес, орієнтований отримання ефекту від наукових розробок, досліджень, і наукових досягнень у трансформації їх у вдосконалений кінцевий продукт, реалізований у торговому просторі новий технологічний процес, який використовують практично і асоційовані з цим комплементарні наукові дослідження знахідки.

У програмах з державною участю, асоційованих з інноваційною політикою та діяльністю, трактується діяльність надання послуг та виконання робіт зі створення, освоєння у практичному застосуванні та виробництві удосконаленої чи нової продукції або процесу технологічного характеру. Удосконалення, або новизна освоєваної та створюваної внаслідок даної діяльності, технологічний процес чи продукція є одним із критеріїв віднесення певного виду робіт до інноваційної, який зокрема було наголошено. Але при цьому, критерії не вказують на ступінь, за яким роботу з формування та розробки технологічного процесу чи продукції можна було віднести до інноваційної.

У Україні затверджено програму «Головні орієнтири регулятора у вдосконаленні інноваційних систем до 2050 року», при цьому в ній не згадуються такі поняття як «інноваційна діяльність», «інновації», але в той же час там є «інноваційна продукція» та її визначення, що означає досягнення інноваційної діяльності для здійснення робіт, товарів та послуг. В інноваційній діяльності при зіставленні визначень ключових категорій демонструють те, що в багатьох випадках інтерпретацію діяльності в галузі інновацій поєднує зв'язок із

результатами як комерціалізації, так і науково-творчої діяльності. Під інноваційною діяльністю необхідно розуміти діяльність із впровадження та створення у виробництві підсумків науково-творчої думки або іншими словами, залучення підсумків інтелектуальної діяльності до господарського обороту.

Як бачимо, в Україні упродовж років незалежності було створено стратегії та програми, з метою активного розвитку інноваційної діяльності. У зв'язку з цим Україна зміцнив свої міжнародні позиції у розвитку інновації, але управління інноваційною системою все ще залишається складним завданням. Так, Світовий Банк групує економіки країн за критеріями розвитку.

Перша категорія країн (38 країн, серед яких Молдова, Індія, Бангладеш, Киргизстан та ін.) – економіка залежить від факторів виробництва.

Друга категорія країн (Україна, Китай, Вірменія та ін.) – економіка рухається "ефективністю управління".

Третя категорія країн (35 країн, серед яких Японія, США, Норвегія, Франція, Південна Корея) – економіка рухається за рахунок інновацій

Україна у 2018 році з однієї стадії перейшов до іншої групи (2-3), яка розташовується між країнами, які рухаються «інноваціями» та «ефективністю управління». До цієї групи входять також Малайзія, Латвія, Угорщина, Аргентина, Бразилія, Польща, Туреччина та інші.

Очолюють рейтинг Сінгапур, Фінляндія, Швейцарія. Таким чином Україна займає 39 місце, а серед країн СНД друге після Азербайджану. Киргизстан на 121-му, Україна на 84-му місці.

Таким чином, з врахуванням вищесказаного можна з упевненістю констатувати, що мета національної інноваційної політики полягає в гарантуванні сталого розвитку всіх напрямків життєзабезпечення суспільства, в основному це стосується економіки завдяки застосуванню ресурсозберігаючих технологій, створенню нових видів конкурентної продукції, системного зміцнення та

використання наукового та інноваційного потенціалу. Здійснення цієї мети можливе за допомогою певних завдань, які в ряді прийнятих національних програм України запропоновані як напрямки інноваційної політики.

Ймовірно, що через інноваційну діяльність реалізується інноваційна політика і ця діяльність є значною частиною цієї політики. Для реалізації політичної діяльності необхідні також об'єкти та суб'єкти політики, політичні відносини, програмно-цільовий блок, функціонування та наявність інших складових. Крім політичних складових діяльність із здійснення інноваційної політики має свій зміст та ознаки (принципи, цілі, завдання).

У цих програмах йдеться про інвестиційне, законодавче, економічне, кадрове та структурне забезпечення процесів при міжсекторальному та міжвідомчому співробітництві. Передбачається створення ринку медичних послуг конкурентоспроможних відносин між організаціями охорони здоров'я. У цих програмах також виділяють такі напрями розвитку інноваційних технологій та науки у охороні здоров'я:

1. Введення нового фінансування та принципів управління у медичній науці:
 - оцінка результатів наукових досліджень шляхом запровадження міжнародних індикаторів;
 - вдосконалення мультицентрових досліджень, включаючи світові наукові центри;
 - розвиток науки в галузі охорони здоров'я шляхом грантового фінансування.
2. Удосконалення інфраструктури науки у галузі медицини:
 - освіта наукового комплексу «Центр наук про життя» у м. Астані із центрами молекулярної біології, регенеративної медицини, клітинних технологій;
 - підвищення якості та рівня вузівської науки;

- відкриття лабораторій колективного користування, які оснащені сучасним обладнанням відповідно до світових стандартів;
- організація наукових стажувань для молодих вчених за кордоном та запрошення до України всесвітньо визнаних зарубіжних вчених;
- в рамках докторантури PhD та магістратури вдосконалення програм для підготовки науково-педагогічних кадрів та високоспеціалізованих кадрів у сфері охорони здоров'я.

3. Впровадження новітніх сучасних технологій у сфері медицини, а саме у лікувально-діагностичному процесі:

- управління у секторі охорони здоров'я у міру появи нових ефективних методів;
- розвиток інформаційних технологій у галузі охорони здоров'я;
- впровадження та розвиток нових видів високотехнологічної допомоги, а також передача на місцевий рівень впровадження високих технологій.

Очікувані позитивні результати реалізації цих програм:

- динамічний розвиток шляхом створення умов у системі охорони здоров'я для підвищення якості та доступності медичних послуг;
- перехід до низьковитратних форм медичного сервісу, здійснення профілактичної допомоги населенню;
- створення умов пропаганди в населення самозбережної поведінки;
- застосування соціальних спеціальних послуг;
- створення умов фахівцям у галузі охорони здоров'я для особистісного та професійного зростання;
- адаптація системи до ринкових умов суспільства та сучасних вимог системи охорони здоров'я.

У системі охорони здоров'я для підвищення ефективності планується залучити приватні фірми для управління об'єктами підвідомчими МОЗ України та

формування приватного сектора для зменшення навантаження на державний бюджет, запровадження нових технологій на основі взаємообміну досвідом, що відповідають стандартам міжнародного рівня, а також розподіл ризиків між приватними та державними інвесторами. Планується розширення повсюдного застосування механізмів державно-приватного партнерства (ДПП), передача в оренду обладнання та об'єктів, а також довірче управління приватному сектору [11]. Крім того, буде здійснено підтримку корпоративних медичних служб та організацій.

ВООЗ стверджує, що якщо у населення рівень витрат на отримання медичної допомоги перевищує 20%, це показує високий ризик для населення і нестійкість системи охорони здоров'я в цілому. Обсяг приватних витрат у системі охорони здоров'я свідчить про дефіцит коштів у цій системі. Витрати по-новому методу оплати та дефіцит фінансування в охороні здоров'я призвели до «перетікання» професійних кадрів та ресурсів.

Розвиток технологій інформаційної системи був із розвитком охорони здоров'я у світовому масштабі. Активно впроваджуються в країнах ОЕСР система комунікацій, що відповідають сучасним вимогам, що дозволяє між пацієнтом та лікарем спростити взаємини. Основним у системі охорони здоров'я напрямом на сьогоднішній день є розвиток смартмедицини. У Україні спостерігається прогрес у позитивний бік щодо впровадження у системі охорони здоров'я сучасних та новітніх технологій інформаційного характеру, розробка та впровадження порталів та веб-додатків, однак цей прогрес спрямований на вирішення у цій галузі таких питань як управління та фінансування. Бази даних в інформаційній системі роз'єднані і для наступності та інтеграції створюють перешкоди різним рівням та службам.

Щоб наблизити рівень охорони здоров'я в Україні до рівня країн ОЕСР, планується у відповідних програмах закласти базу форсованого формування галузі.

Багато елементів організації системи охорони здоров'я в Україні можна порівняти з тими, що спостерігаються в країнах - членах ОЕСР. Зрештою, проведення нових реформ може виявитися менш важливою справою, ніж консолідація зусиль, спрямованих на забезпечення реалізації існуючих механізмів на всіх рівнях та підвищення їхньої результативності.

Потрібно не забувати про те, що для різних фірм і сфер умовна значимість різних джерел інновацій значно відрізняється, крім того, залежить від ступеня їх життєвих циклів. Процес інноваційного характеру можна розглядати з одного боку, як спосіб перетворення (продукції та технології) входів та виходів. Також дуже важливо при цьому уточнити те, що необхідною умовою для здійснення інновацій є використання існуючих ресурсів іншими способами. Інноваційний процес з іншого боку це взаємозв'язок внутрішніх відділень фірми та зовнішніх інститутів. Сучасні комунікаційні та інформаційні технології сприяє цьому чималою мірою. На тлі зростання витрат у будь-якому наступному етапі процесу виділяються на перший план проблеми дослідження високоперспективних ідей, їхньої правильної оцінки та успішної реалізації. З метою прийняття рішень в інноваційному процесі сучасної технології організації передбачають наявність контрольних точок та синхронність операцій. Крім того, головною характерною рисою ефективного процесу нововведення на сьогоднішній день є формування міжфункціональних груп.

Ми вважаємо, що сьогоднішній інноваційний процес має багатоаспектний складний характер. Від системи макро- та мікроекономічних факторів та активної ініціативності деяких фінансових агентів – учасників сьогоднішнього процесу інноваційного характеру залежить застосування тієї чи іншої форми інноваційного процесу. На закінчення слід зазначити, проблеми управління інноваційної роботою на мікрорівні представлені деталізацією завдання формування методів управління конкурентоспроможністю підприємства з допомогою інноваційного складового,

тобто. теоретико-практичних баз розвитку методології, концепції управлінських моделей інноваційного процесу компаній у нинішніх умовах економічного формування.

2.3 Зарубіжний підхід розвитку інноваційної діяльності організаціях охорони здоров'я

Процес інноваційного характеру є отриманням, реалізацією та відтворенням у матеріальній сфері суспільства при застосуванні нововведення. Зароджуються процеси інноваційного характеру в окремих галузях науки, а у сфері виробництва закінчуються, що сприяє якісно новій і сучасній модернізації. Інновації можуть включати як форми менеджменту та організації виробничого процесу, так і технологію, і техніку. Між собою вони тісно взаємопов'язані й у розвитку виробничих сил якісними щаблями, зростання ефективності виробництва.

Складання технічного плану інноваційного розвитку, модернізація проекту, підбір технічного спрямування плану, зміна та доповнення проекту, вибір цілей та пошук їх пріоритетів, розбір ефективності можливих опцій рішень, а також менеджмент та моніторинг здійснення заходів, намічених у проекті, необхідно весь цей процес включати в керування технічним розширенням фірми.

Використання та вдосконалення функціонуючих нових форм і компонентів господарського механізму та способів організації праці та виробництва – це виявляється у прогресі організаційного характеру. Відповідна система – правильне, і навіть ефективне формування у виробництві речовими компонентами (пристосуваннями, інструментами, оснащеннями та знаряддями праці) з живою працею (виробничий персонал) і матеріально-технічне оснащення необхідне виконання виробничого процесу.

У виробництві раціональне та ефективне використання живої праці – це система заходів, що є організація праці.

Серед ринкової економіки Гольберт В.В. та інші автори загострюють свою увагу на дві взаємозалежні системи менеджменту інноваційним процесом [18]. Перша система зовнішня (екзогенна) – це система управління виробництвом суспільного характеру. Ця модель менеджменту безпосередньо впливає на розвиток процесу інноваційного характеру, її мета – знаходити вирішення проблем виробництва суспільного характеру. Система управління самим інноваційним процесом – це друга система, внутрішня (ендогенна).

Управління іншими процесами соціально-економічного характеру значно відрізняються від системи управління самим процесом інноваційного характеру за своїми принципами, цілями, методами, змістом та призначенням.

Процес управління інноваційним процесом включає два важливі компоненти:

- вдосконалення різноманітності вироблених товарів та їх номенклатури, оптимізація використовуваної техніки та технології, а також засобів виробничого процесу на постійній основі;
- подальша оптимізація науково-технічних ресурсів держави та формування зачепила у сфері науки

Менеджмент процесів інноваційного характеру реалізується з урахуванням специфічних принципів та загальних принципів управління, змістом діяльності інноваційного характеру, зумовлених відмінними рисами інновацій. Останні важливі побудови внутрішньої (ендогенної) системи управління у розвиток самої концепції управління інноваційним процесом. Врахування невизначеності інноваційних робіт, облік чинника часу, принципи гнучкості, облік творчого характеру та комплексність відносяться до специфічних основ управління інноваційним процесом.

Принцип гнучкості вважається важливим принципом. Він обумовлений складною прогнозованістю або непередбачуваністю результатів досліджень наукової спрямованості, а також у ньому присутній циклічний тип технічного та

наукового прогресу. Цей принцип потребує використання особливих форм фінансування і планування (наприклад, з окремих напрямків науково-дослідницьких робіт, а чи не з певним деталізованим завданням), і навіть впливає вплинув на вибір форм менеджменту і структуру працівників науково-технічної спрямованості.

Система обліку тимчасового чинника зумовлена значною тривалістю циклу інноваційного характеру та уривчастістю тимчасового періоду здійснення різних його стадій та етапів. Календарні відрізки часу рік, квартал та інших. які у традиційному управлінні виробництвом під час управління інноваційним процесом, неможливо знайти взяті за основу (крім виняткових випадків). Перспективність інновацій пов'язана з цим принципом, що означає потребу обліку тривалих наслідків у прийнятих управлінських рішеннях.

Принцип комплексності на всіх етапах та стадіях інноваційного процесу передбачає організаційну, технічну, інформаційну та економічну єдність у всіх ланках. На всі складові (компоненти) концепції управління інноваціями (організаційне та фінансове забезпечення, планування тощо) впливає вищезгадана єдність. До того ж, тісний зв'язок між функціями менеджменту та різними напрямками науки також обумовлений комплексністю.

Система врахування ризикованості та неоднозначності робіт інноваційного характеру проявляється у підходах оцінки ефективності інновацій та фінансування, а також методах прогнозування та планування. Цей принцип має на увазі розвиток фінансових запасів для зменшення або позбавлення від негативних наслідків ризику та зміни виконання окремих робіт, нововведень (етапів, стадій) на етапі їх планування.

Творчий характер впровадження та створення нововведень впливає на принцип управління процесом інноваційного характеру. На цьому й ґрунтується принцип обліку творчого характеру інноваційних робіт. Він використовується при

виявленні стилю менеджменту та структури режиму роботи, а також організаційної структури менеджменту, оцінки продуктивності інноваційних робіт, організації процесу виконання робіт, особливо при стимулюванні (моральному та матеріальному) праці працівників.

Як видно «на основі використання різних методів та з дотриманням вищевказаних та інших принципів здійснюється управління інноваційним процесом». При цьому такі методи як адміністративні, фінансові, організаційно-планові, економічні, психологічні та соціальні є підрозділами управління інноваційним процесом. За змістом дані методи дуже специфічні, оскільки інноваційна продукція (технологія, продуктові нововведення, методи) є товаром особливого роду, вони відрізняються від традиційних методів, що використовуються в управлінні виробництвом, а такі аспекти інновацій як інформаційного, морально-психологічного, організаційного та етичного характеру мають велике значення. Зауважимо, цінність методів економічного та фінансового характеру суттєво зростає на фінальних стадіях циклів інноваційного характеру. Численні аспекти управління інноваційним процесом охоплюються цими методами» [12].

Через інноваційний механізм реалізується досягнення успішного управління процесом інноваційного характеру. А. М. Батьківський визначає інноваційний механізм як сукупність інформаційних, правових, організаційних, фінансових, управлінських, економічних, психологічних, моральних та технічних факторів, їх взаємодії та взаємозв'язку, що сприяють сприятливій реалізації інноваційної практики та оптимізації її діяльності. Таким чином, елементами інноваційного механізму є:

- форми організаційного характеру інноваційних взаємовідносин;
- способи керування інноваціями;
- способи фінансування інновацій;

- способи оцінки ефективності інновацій;
- порядок застосування інноваційних фондів (регіональних, децентралізованих та централізованих) та розвитку;
- нормативно-правові акти у сфері інновацій;
- способи впливу на морально-психологічну інноваційну активність;
- формування процесу інноваційного характеру інформаційно-технічної спрямованості.

Використаний механізм інноваційного характеру мірою характеризуються їхньою співвідносністю, взаємообумовленістю та пропорційністю. Структура і взаємовідносність даних елементів, суттєвість і ідеальність форм, механізмів і норм, повинні співвідноситися за рівнем менеджменту, з допомогою якого виробляється політика інноваційного характеру.

Підтримка та розвитку національної промисловості, орієнтовані вдосконалення інноваційних високотехнологічних виробництв, знаходить собі власний певний шлях більшості сучасних країн із розвиненою економікою. Також важливо варто враховувати те, що, маючи різні переваги, кожна держава сформувала свою політику в різні етапи часу. На підтримку формування галузі інноваційного характеру, що передбачають організацію виробництва високотехнологічної продукції, що роблять на це акцент більшість країн, що розвиваються. На сьогоднішній день існує дуже багато прикладів розвитку, які наголошують на розвитку діяльності інновації в промисловому секторі.

Висока ступінь ризику та невизначеність у цій сфері пов'язана з тим, що таке поняття як саморегулювання у середовищі ринку не дозволяє здійсненню прогресу перспективних досліджень. Контроль інноваційної діяльності, економічних інтересів інститутів в інноваційній сфері, з боку державних структур, який здійснюється прямим впливом структур державного менеджменту, передбачає прогноз реакцій даних організацій на дії державних органів.

У таких галузях, як наука та розробка інновацій, державні органи розробляють підходи та цілі для власної вигоди. Потрібно вміти розмежовувати науково-технічну політику та інноваційну політику. Головною метою інноваційної політики є формування інновацій, які можуть бути інтегровані та відповідати сучасним потребам. Також слід зазначити, що принципи формування та здійснення політики інновацій та науково-технічної політики в різних країнах різні через те, що в розвинених країнах є різниця в системі адміністрування сфери науки, а функцій державних органів і ринку неординарно розподілені.

Державам під час виконання державної стратегії проактивного втручання, науково-технічна та інноваційна діяльність визнається як визначальних чинників зростання економіки країни. Істотними змінами у законодавстві чи зовнішньої політики держави характеризується переважно вибір згаданої стратегії. Державна участь стратегії регулювання у вигляді децентралізації розглядається у сферах науки та інновацій як досить складний механізм. Якщо раніше державні органи відігравали базову роль при виборі напряму розвитку науково-технічної діяльності, то в даний час компанії вийшли на провідні позиції, а державні органи, у свою чергу, організовують їм (компаніям) найбільш відповідні правові та економічні умови для здійснення ними інноваційної діяльності.

Стратегія змішаної спрямованості переважає в державах з домінуванням державної політики в економіці, а також у тих державах, де державні органи зацікавлені у підтримці високого рівня експорту в усіх галузях. У цих конкретних ситуаціях на державних підприємствах застосовується державна стратегія активного втручання, а інших-стратегія децентралізованого менеджменту.

Висновки до другого розділу

1. За методом регресійно-кореляційного аналізу за допомогою пакету аналізу даних GRETL за моделлю ARIMA та методом максимальної правдоподібності

підтверджено, що на дохід медичного Центру впливають технологічні інновації та підвищення кваліфікації, а також курс долара та індекс інфляції. Пояснення цьому і те, що технологічні інновації та знання нині у медицині пов'язані з новітніми технологіями лікувально-діагностичного процесу, зі створенням досконалішого медичного устаткування, наданням населенню абсолютно нових медичних послуг. Також пізнання останніх досягнень у галузі науки підвищує рівень освіти, що безпосередньо впливає на їхню економічну ефективність.

2. Фактичні запаси, такі як фінансові, технічні та матеріальні засоби, розробка прогресивних технологій та впровадження її у практику, наявність обов'язкової інфраструктури як наукової, господарської, так і технічної, своєчасна та доступна інформація, а також нові технології з науково-дослідними організаціями інших сфер та галузей активну взаємодію, високий рівень інноваційного потенціалу компаній сприяло б у роботі медичних організацій активному впровадженню інновацій.

3. У ринкових умовах функціонування медичних організацій потрібно мати також якісну інформацію. Саме з цією метою вперше використовується метод анкетування. Зміна характеру інновацій, на нашу думку, наголошується протягом останніх десятиліть. Якщо в минулому впровадження організаціями інновацій щодо вдосконалення процесів в основному було спрямовано на технологічні та виробничі процеси, то на сьогоднішній день починає відігравати значну роль створення умов для покращення сервісу та збільшення продуктивності праці. Організації починають розуміти та приділяти особливе значення на той факт, що не лише від якості процесів виробничого характеру залежить якість роботи компанії в цілому, а й від якості роботи невиробничих підрозділів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

3.1 Напрями вдосконалення інноваційної діяльності закладу охорони здоров'я

Підприємство має прагнути покращувати якість своєї продукції, випускати новий продукт, який допоможе покращити підсумковий результат діяльності компанії, а також у більш короткий період надавати свої послуги з мінімальними витратами. Все це входить до інноваційної політики компанії. Економічна складова інновації, зрештою, зумовлює віддачу та дохід компанії. Таким чином, за допомогою відомих джерел (факторів) збільшення прибутку необхідно оцінювати вплив інновацій на економіку організації.

На кожній фазі життєвого циклу інновації, наприклад, організаційна підготовка, освоєння виробництва, дослідно-технологічна розробка та за НДДКР, можливо здійснити розрахунок ціни та калькуляцію витрат на необхідний період роботи. Калькуляція та розрахунок ціни має вид кошторису витрат. Калькуляційний лист складається щодо собівартості виробу, а проект ціни нової продукції встановлюється на етапі виробництва. На зміну у виробництві, як на збільшення, так і на зменшення витрат за кожною із витратних статей, і крім цього, на зміни умов кожного складового доходу підприємства може вплинути застосування інновацій. Економістами було виявлено певні спрямованості як стандартних ситуацій у закономірностях результатів діяльності та альтерації витрат. Закон заощадження робочого дня в економічній теорії оцінюється в аспекті економії на одиницю продукції суми витрат минулого та живої праці.

Поєднання між ощадною політикою на одні витрати і зростанням витрат на інші може бути не пропорційним, зміна ціни (собівартість) на вироблений продукт

під впливом алгебраїчного методу розрахунку витрат, може стимулювати зростання витрат (неприйнятне значення) або зберігати витрати (прийнятне значення). Тим не менш, у сьогоднішній економіці такого роду традиційний метод часто не правомірний, іншими словами він не бере до уваги інші реалії. Крім заощаджень реальних витрат з урахуванням ефективності інновацій потрібно враховувати наступні інвестиції, можливе зростання ціни продукцію, зростання збуту і прибутку, і навіть якості нового товару. Крім цього, між прибутком і зростанням виробничої потужності в ринкових умовах немає пропорційності (ефект масштабності) - враховуючи фази життєвого циклу продукції тенденція конверсії кількості реалізації достатньо впливає на зміну доходу організації, в маркетингу це відомо, як насичення, збільшення і спад.

Для того, щоб розвинути промисловість після війни метою технології масового виробництва було зменшення збитків підприємства на одиницю товару, що виробляється при оптимізації потужності виробництва. Потужність виробництва не обумовлена ресурсами організації та інших її властивостей та якостей (устаткування, кадровий склад та інше); аналогічно потужність виробництва (попит і збут на вироблений товар, брак ресурсів та інше) не обумовлена ставленням з навколишнім середовищем. З цього слід ставитися з обережністю до таких процесів як зміни витрат і результатів: у деяких ситуаціях вони можуть бути в роботі компанії або не виконуватися, або бути відсутніми в інших компаніях.

Узагальнюючими показниками діяльності підприємства є прибуток і собівартість виробів, які відбивають: показник перший відбиває за всіма видами діяльності підприємства загальний прибуток, який визначає прибутковість його роботи; другий показник - економія господарювання, загальні витрати як упредметненого, так і живої праці, ступінь ресурсозбереження. У той час, для

компанії одним із найважливіших факторів прибутковості є зменшення собівартості продукції та зниження поточних витрат.

На фактори зростання прибутковості та на всі складові витрати можуть впливати при впровадженні інновацій. При впровадженні управлінських чи техніко-технологічних нововведень, витрати які стосуються додаткових поточних витрат, необхідно включати відповідно до встановленим методам обліку у компанії планування і калькуляції витрат, у відповідні статті кошторисів калькуляції та витрат.

Основною метою діяльності компанії є прибуток.

Інвестиційна, фінансова, надзвичайна та операційна – це чотири види діяльності, яку встановлює економічна теорія. Прибуток, доходи і, отже, витрати компанії відповідають даним видам діяльності.

Рішення організаційного і технічного характеру, звані ще приватні і локальні, які у діяльності підприємства удосконалення деяких сторін, вплинути можуть лише зміну певних складових прибутку підприємства. Наприклад, зростання продуктивності праці співробітників компанії може сприяти економії фонду оплати праці за рахунок вивільнення співробітників, зростання застосування технологічного обладнання (основні фонди) може дати позитивний імпульс до зростання продажів і виробничої потужності, а також звільнення площ і основних засобів, що не застосовуються.

Ресурси однієї чи кількох видів необов'язково повинні супроводжуватися економією під час впровадження інновацій. Існує ймовірність протилежного ефекту: для впровадження процесу необхідні додаткові поточні витрати та фінансові вкладення. Даний протилежний ефект призводить до собівартості продукції до зростання, а в частині прибутку до спаду і так далі. Нововведення даного типу, які орієнтовані на зростання та оптимізацію якості продукту, що випускається, мають тісний зв'язок з технічними та організаційними процесами.

Зростання якості виробленого товару з можливим подальшим збільшенням кількості продажів чи зростанням ціни товару сприймається як єдина причина, через яку вони обґрунтовуються економічно з нинішнім, капітальним і додатковим затратам. Підприємствам покращувати якість своєї продукції є нерентабельно, якщо збільшується собівартість виробництва.

У вигляді замкнутого контуру укрупнено можна представити економічну систему управління інноваціями згідно з критеріями їхньої ефективності. Як бачимо, отримання необхідних властивостей ефективності робочого процесу та пошук вирішення інших завдань організації, заснованих на збереження життя в конкурентному середовищі, не є ізольованою при впровадженні інновацій від проблеми економічної ефективності.

З локальних завдань у менеджменті інновацій – це економічний аналіз ефективності інвестиційно-інноваційних рішень. Розгляд всіх блоків контуру управління вимагає комплексний підхід в інноваційному менеджменті. Оцінка рівня його конкурентоспроможності, зіставлення якості продукції і на вартості і сервісу, є однією з найважливіших проблем.

Метою розвитку стратегії формування установи є дослідження процесів та вплив їхньої результативності на ефективність функціонування медичних установ в цілому. Підвищення конкуренції, високі темпи збільшення та зростання умов у системі управлінського процесу викликають у медичних установ змінювати способи оцінки продуктивності роботи.

Безумовно, розвиток ефективних концепцій управління медичними установами є непростим завданням, що обумовлюється істотним відставанням установ даної сфери використання на практиці інноваційних технологій управління. Одним з факторів цього є, спочатку невисока кваліфікація адміністративних співробітників, а також перевага своєчасного управління і концентрація управлінських рішень в галузі медичних послуг.

Одночасно, одним із головних інструментів розвитку ефективності системи управління в медичних установах є процесний аспект, суть якого полягає у виділенні на практиці управлінської та виробничої роботи одиничних процесів з подальшим керуванням ними. З метою встановлення подібних дій прийнято скористатися економічною категорією «бізнес-процес».

Важливо позначити те, що ефективність всієї роботи установ залежить від результату бізнес-процесу. Підсумок бізнеспроцесу передбачає рівень досягнення цільових значимостей і стратегічних ініціатив, що задаються екзогенно і формується умовами подальших дій, що перебувають в одному технологічному ланцюжку.

Бізнес середовище, що динамічно розвивається і насичене великим обсягом інформації, в якій працюють організації, що вимагають від компаній оптимізації та інтеграції, актуальних в даний час бізнес-процесів. Великою мірою це відноситься до цифровізації в системі управління.

Формування інформаційних концепцій у охороні здоров'я не може здійснюватися у відриві з спрямованістю модернізації системи охорони здоров'я загалом. ІТ-технологічні процеси значимі не власними силами, а покликані збільшувати результативність і контрольованість технічних процесів, із метою яких і відбувається їх використання.

Завдання щодо введення ЄНСЗ:

- удосконалення надання стаціонарної допомоги шляхом вільного вибору пацієнтом;
- надання високотехнологічної медичної послуги та її доступність, формування сприятливого конкурентного середовища;
- удосконалення якості медичної допомоги;
- формування дифоплати для медичних працівників стаціонару;

– введення стимулюючих елементів на амбулаторно-поліклінічному секторі.

Введення ЄНСЗ дозволить отримати низку можливостей та переваг:

- сформуванню конкурентоспроможну сферу серед медичних установ через запровадження принципу вільного вибору пацієнтом лікаря та медичного закладу;
- збільшити мотивування медичних установ у наданні високоякісної та легкодоступної медичної послуги;
- гарантувати права хворих на високоякісні та безпечні медичні послуги;
- запровадити ефективні та успішні міжнародні еталони управління якістю медичної допомоги (введення протоколів лікування та діагностики із загальним розкладом відшкодування витрат та клінічного ведення пацієнта, здійснення акредитації медичних закладів);
- запровадити диференційовану плату праці медичних співробітників, спрямовану кінцевий результат;
- збільшити прозорість процесу надання медичної допомоги;
- збільшити результативність застосування ресурсів держави; виробити та ввести клінічні інструкції та протоколи щодо пріоритетним тенденціям;
- запровадити трансфер ВТМУ областями та районами;
- зменшити ступінь документообігу у стаціонарі за допомогою модифікування вимог та запровадження електронних технологій;
- збільшити результативність праці медичного працівника за рахунок підготовки (інструктивна, проектна підготовка, заняття на робочих ділянках);
- запровадити склад громадських співробітників та фахівців з психології.

У 2013 році МОЗ України зробило аналіз інформативних концепцій у рамках плану Світового Банку Швейцарським інститутом соціальної охорони здоров'я. Згідно з результатами, створено Концепцію формування електронної охорони здоров'я до 2020 року. У цій Концепції враховано відхилення від застарілих

технологій, зміну цілей та цінностей, відхилення від монополізації та централізації за допомогою залучення місцевих виконавчих органів та медичних організацій у процес цифровізації у сфері охорони здоров'я.

З метою реалізації Концепції цифровізації охорони здоров'я України місцеві виконавчі органи зобов'язані створити умови для медичних установ як на обласному, так і на місцевому рівнях. Відомство в свою чергу формує концепцію республіканського значення, спрямовану на проблеми фінансування та менеджменту, а також гарантує принципи взаємообміну даними медичного характеру завдяки створенню Електронного паспорта здоров'я населення країни. У зв'язку з цим у 2015 році за планом Світового Банку на постачання Інтеграційної платформи охорони здоров'я з Хорватською компанією Ericsson Nicola Tesla dd було укладено договір.

У рамках здійснення Концепції, з 2015 року у всіх сферах активувалася діяльність із запровадження медичних інформативних систем (МІС). Якщо у 2015 році було 50 організацій охорони здоров'я, які користуються інформаційною системою МІС, то у 2018 році їхня кількість склала 500 одиниць. На сьогоднішній день в онлайн режимі по всій країні працює 22 інформаційні системи МОЗ України. Ця платформа забезпечує збирання інформацій від медичних закладів та надає їх на державному рівні, проте в даній інформаційній системі фактично не беруть участь пацієнти.

На даний час надання медичних послуг працює в режимі онлайн. Інформаційна система Е-охорона здоров'я – це:

1. «Регістр прикріпленого населення» (РПН), який є одним із основних порталів Міністерства, даний портал спеціалізований з метою розвитку загальної бази даних лише закріпленого населення. Він забезпечує установи, які надають первинну медико-санітарну допомогу важливими даними про закріплене населення за допомогою інтеграції із загальнодержавною базою даних (ГБД) «Фізичні особи»;

2. «Реєстрація хворих з динамічним спостереженням в електронному форматі», що дозволяє вести підрахунок хворих, на диспансерному обліку, щодо: хворих із захворюваннями системи кровообігу, психічного та наркологічного, хронічної ниркової недостатності, цукрового діабету та інших;

3. «Лікарське забезпечення» – інформаційна система, що забезпечує облік безкоштовних ліків, призначених для амбулаторних хворих у рамках державного обсягу безкоштовної медичної допомоги (ГОБМП), розвитку загальних підходів до процесу забезпечення та виписки рецептів;

4. "Електронний реєстр пацієнтів у стаціонарі" (проліковані випадки), підрахунок пацієнтів, автоматичне встановлення дати планової госпіталізації, реєстрування, єдина точка доступу, все це в інформаційних системах (АІС-кадри, ЕРСБ, СУКМУ, ДКПН, ІСЛО, ЕРОБ, ЕРДБ, АПД, СУМТ, СУР, Бюро госпіталізації, Портал хвороб системи кровообігу, АІС-Поліклініка, ЧКВ, картографія тощо).

3.2. Формування інформаційної концепції в охороні здоров'я

Метою інформаційної системи Е-охорони здоров'я є модернізація існуючої моделі, покращення якості та доступності медичних послуг, а також переорієнтація системи на потребу хворого. Ця Концепція має свої місії та завдання, результатом яких є:

- співучасники Е-охорони здоров'я впритул залучені до формування та вдосконалення цієї Концепції;
- за допомогою інформаційних систем та електронних послуг учасники охорони здоров'я мають підтримку автоматизованого формату своїх бізнес-процесів;
- учасники ЕЗ України мають права до доступу через мережі швидкісної та захищеної передачі інформації в медичній системі електронної пропозиції та Е-охорони здоров'я;

- у процесі роботи в системі охорони здоров'я застосування безпаперових технологій;
- доступність інформації медичного призначення з будь-якого місця розташування та медичною організацією нашої країни, яка надає хворим медичну допомогу;
- ґрунтуючись на показниках, обчислених автоматичним шляхом на основі актуальних та правдивих статистичних даних, МОЗ України бере на себе відповідальність за рішення управлінського та політичного характеру;
- простір Електронної охорони здоров'я та Е-охорони здоров'я України дає учасникам можливість інтегровано, абсолютно в усіх аспектах забезпечувати ефективну та якісну медичну допомогу.

Цільова форма цифровізації передбачає поєднання всіх процесів і потоків, відомостей навколо хворого і формування цифрової сфери охорони здоров'я. Вся інформаційна концепція об'єднана на державному рівні, надаючи основні дані про стан здоров'я хворого на електронний паспорт та загальну базу даних.

Абсолютні дані про стан здоров'я хворого, а також дані про його хронічні захворювання, анамнез, препарати, що приймаються, лікарі отримують за допомогою «Електронного паспорта здоров'я». Усі основні дані про стан здоров'я пацієнта, незалежно від місця надання послуги та інформаційної концепції, яку користує медична установа, будуть накопичені в одній базі. У 2017 році Міністерство охорони здоров'я України та компанія ІВМ уклали меморандум про спільну роботу щодо впровадження в охороні здоров'я штучного інтелекту – «Watson for oncology». На сьогоднішній день у рамках вищезгаданого меморандуму розроблено дорожню карту з виконання пілотної програми. Разом з ЮНІСЕФ створено мобільний додаток у рамках плану «Патронажна медсестра», спеціалізований з метою опікунського сестринського сервісу за матір'ю та дитиною. Крім того, було сформовано електронну послугу med.mail.kz, що пов'язує

понад 80 тисяч медичних працівників у професійну єдину мережу. Вся інформаційна система МОЗ України розташована у 2-х Центрах з обробки даних нового покоління. Обов'язком даних Центрів є обробка даних та забезпечення відмовостійкості, резервування та захищеність інформаційних систем. Для зручності населення на порталі egov.kz запущено послугу з перевірки відрахувань у рамках ОСББ.

У рамках національної програми «Розвиток села» у 2004 році було запущено проект «Розвитку в охороні здоров'я аульної (сільської) місцевості мобільної охорони здоров'я та телемедицини». Даний проект насамперед створено з метою надання жителям аульної (сільської) місцевості консультацій з телемедичної медицини висококваліфікованих медичних працівників, незалежно від географічного розташування хворого та віддаленості від республіканських та обласних центрів. Метою проекту є забезпечення загальнодоступності спеціалізованої медичної допомоги мешканцям сільської місцевості (аулам).

В даний час по всій республіці заснована і працює «Національна телемедична мережа» (НТМС). Консультація хворих дистанційно здійснюється висококваліфікованими медичними працівниками обласного, а за потребою республіканського значення значно вирішує проблеми сучасного лікування та діагностики хворих. Нерідко виключається потреба у поїздки до республіканських чи обласних медичних установ, у зв'язку з чим, зменшуються кошти на дорожні витрати, і навіть проживання пацієнтів під час консультування. Особливо продуктивно це для хворих, які потребують перевезення та супроводу медичними співробітниками. Іншими словами, на сьогоднішній день консультування на рівні телемедицини – це спосіб на користь сільських медичних працівників та хворим, у порядку реального часу, обговорити та оцінити з вузькокваліфікованими лікарями специфіку лікування та діагностику пацієнта без потреби поїздки в інше місто, без зайвих витрат та втрати часу .

Згідно з програмою, на 2013-2020 роки в Україні «Концепція розвитку електронної охорони здоров'я» було впроваджено «Платформу інтероперабельності» охорони здоров'я, яка є частиною новітньої Інтернет-архітектури електронної охорони здоров'я. Дана платформа дасть можливість гарантувати безперервність надання медичної допомоги, наявним системам Міністерства охорони здоров'я Україна інтероперабельність, виконання автоматизованого збору важливої, чіткої та абсолютної інформації з метою забезпечення безпечної, достовірної, якісної та стабільної системи охорони здоров'я, спрямованої на потребу хворих. Хорватська фірма «Ericsson Nikola Tesla» є постачальником послуг, яка має навички щодо впровадження цієї Платформи як у європейських, так і в країнах СНД.

Однією з головних частин Платформи є репозиторій – місце, де підтримуються та зберігаються дані з метою подальшого розповсюдження «Електронного паспорта здоров'я». Напрямок цієї частини є регулювання даними про кожного пацієнта. Усі відомості перебувають у загальному репозиторії і досить доступні медичним співробітникам відповідно до їх прерогативами. Подібним способом, при зверненні хворого до медичного закладу, за отриманням тієї чи іншої медичної послуги, лікар має можливість бачити абсолютні та несуперечливі дані про хворого, тобто перенесені захворювання, присутність хронічних захворювань, ймовірність алергічних реакцій на антибіотики та результати аналізів. Ці відомості дають можливість лікарю зробити найчіткіше призначення у терапії.

Також у Платформі здійснено два типи кабінетів електронної охорони здоров'я: персональний кабінет пацієнта та персональний кабінет працівника охорони здоров'я. Доступ до даних (клінічні, медичні, охорони здоров'я) є головною та основною метою персональних кабінетів. Персональний кабінет хворого дає можливість хворим розглядати власні дані, що зберігаються на Платформі, а Персональний кабінет працівника охорони здоров'я дає можливість

вводити відомості до реєстру Платформи. Так само Персональний кабінет співробітника охорони здоров'я дає можливість користуватися додатком співробітника охорони здоров'я, яким надається можливість внесення та читання відомостей до бази даних медичних записів, регулювати амбулаторні лікування хворих, виявляти послуги з видачі напрямків та електронних рецептів. Функції персональних кабінетів представлені налаштовуються і модульними і можуть бути, як вимкнені, так і включені у разі потреби.

Ефективність від запровадження Платформи – це:

- для хворих (доступ до даних про свій стан здоров'я, нагадування та персоналізовані поради);
- для працівників медицини (доступ до даних про здоров'я хворого, що накопичується протягом усього життя, допомога у прийнятті клінічних висновків, зниження медичних та клінічних помилок);
- для організацій управління та бюджетування охорони здоров'я (підтримування у прийнятті управлінських, фінансових та політичних рішень);
- для охорони здоров'я в цілому (зниження дублювання медичної допомоги, з метою виконання дослідження є доступ до аналітичної інформації, продуктивне застосування ресурсів охорони здоров'я).

Впровадженням Платформи дозволили вирішити наступні завдання:

- формування загальної платформи Е-охорони здоров'я України;
- повне створення "Електронного паспорта здоров'я" всього населення України;
- у персональному кабінеті співробітника охорони здоров'я є можливість ведення та зміни медичних записів;
- у персональному кабінеті хворого є доступ до відомостей про власний стан здоров'я;

- збільшення доступу громадян до даних про власний стан здоров'я та управління проблемами їх конфіденційності;
- надання інтегрованості систем;
- надання інтегрованості всіх без винятку;
- виконання електронної охорони здоров'я з міжнародних стандартів;
- мінімізування у медичних закладах паперового документообігу;
- покращення якості медичної допомоги.

Крім того, сформовано сферу мобільних додатків вітчизняними розробниками в медицині та сфері охорони здоров'я, за пріоритетними нижченаведеними напрямками:

- «Захворювання в осіб із цукровим діабетом»;
- "Спостереження хворих з артеріальною гіпертензією";
- "Вагітні жінки";
- «Моніторинг за динамікою ССС та хронічна судинна недостатність»;
- «Виклик лікаря додому, запис прийом до лікаря»;
- «Моніторинг та управління здоров'ям дітей»;
- «Оцінка (бальна система) роботи лікарів із можливістю коментування»;
- "Консультація у вигляді онлайн з педіатром, терапевтом";
- «Консультації у вигляді онлайн з органних захворювань»;
- "Програми з управління захворюваннями";
- "Постопераційне спостереження пацієнта";
- "Управління своїм здоров'ям";
- «Спостереження лікування АРВТ».

У світлі політики охорони індивідуальних відомостей населення, що реалізується урядом, перед медичними установами та органами влади, постає питання про гарантування відповідного захисту вітальних даних кожного громадянина, відповідно до законодавства України.

Потрібно пам'ятати, що головне завдання модернізації сфери охорони здоров'я – це задоволеність кожної людини якістю наданої медичної допомоги.

Ця система має бути здатною до інтеграції, як горизонтальної, і вертикальної серед учасників процесу надання допомоги у сфері охорони здоров'я. Надання захищених пересувань даних хворих, передачі згори донизу чималих обсягів знеособленої фінансової та статистичної звітності, а також доступ медичних співробітників до централізованих інформаційних ресурсів з будь-якої медичної організації та ін.

Ринкові взаємини у охороні здоров'я розкриють змогу формування конкурентоспроможних медичних установ. Проте, неконкурентоспроможні установи стануть, перетворені, реорганізовані тощо.

Таким чином, засновано конкурентоспроможну та сучасну систему бюджетування охорони здоров'я та оплати медичних послуг, а також ефективну та сучасну систему управління охороною здоров'я, яка відповідає стандартам.

Висновки до третього розділу

1. В даний час бізнес середовище, яке динамічно розвивається і насичене великим обсягом інформації, в якій працюють організації, вимагають від компаній оптимізації та інтеграції актуальних у даний період бізнес-процесів. У великій мірі це відноситься до цифровізації в системі управління. Цифровізація підвищують та автоматизують результативність внутрішніх бізнес-процесів організації охорони здоров'я, від запису на прийом, аж до витрачання лікарських засобів. Впровадження цифровізації дає можливість забезпечити трансформацію до безпаперового ведення медичних даних та медичних документів за рахунок розвитку «живих даних». Накопичена інформація в МІС гарантує підтримку ухвалення клінічних рішень за допомогою доступу лікаря до важливих відомостей про хворого. Крім цього, за

допомогою МІС здійснюється сервіси в електронному форматі для пацієнтів: попередній запис на прийом, доступ до рецептів та результатів дослідження.

2. Запровадження цифровізації призводить до підвищення прозорості, контролю застосування ресурсів та допомоги прийняття управлінських рішень на рівні організації охорони здоров'я. Впровадження цифровізації сприятиме: прискоренню обміну даними під час надання медичної послуги; вдосконалення процесу планування внаслідок гранично стрімкого вилучення інформації, починаючи з часу внесення медичним працівником обов'язкових відомостей до МІС, відомості про надання медичної допомоги буде легкодоступною будь-якому лікарю; зменшення витрат за змістом системи цифровізації в охороні здоров'я, за винятком стадії впровадження, зниження канцелярських витрат в організаціях охорони здоров'я, звільнення архівних приміщень.

ВИСНОВКИ

1. У літературі наукової спрямованості з питань, присвячених розвитку економіки, кількість термінів, що використовуються, похідних від слова «інновація» безліч. Аналіз визначень дозволяє зробити висновок у тому, що властиві темі власних наукових досліджень про термін «інновація» кожен учений вкладає різні поняття у зв'язку з чим, цей термін може мати різні значення.

2. За результатами нашого літературного огляду ми дійшли також висновку, що в сучасній науковій літературі відсутня єдність думок щодо ефективності інновацій. Ефективність характеризує досягнення цілей результативність використання власні кошти, діє принцип, якнайбільше отримати прибутку з доступних нам невеликих запасів.

3. Тому, з точки зору системи охорони здоров'я, нами були виділені такі прямі показники. ефективності інновацій, як зростання доходів медичної організації та зниження витрат (наприклад, через скорочення тривалості перебування пацієнтів), а також непрямі показники, такі як поліпшення використання ресурсів (наприклад, зростання продуктивності праці) та постійного поліпшення якості процесу.

4. Діяльність інноваційного характеру є умовою, яка потрібна для успішного впровадження розвитку послуг, що в сучасних умовах від якості яких залежить розвиток організації. Реалізувати та виявити приховані можливості дозволяє впровадження інновацій, а також формувати конкурентні переваги ефективно. Результати проведеного анкетування показують, що впровадження інновації приносять позитивний ефект на покращення якості процесу.

Отримані результати націлені на подальшу оптимізацію щодо реалізації Держпрограм, таких як: розвитку та реформування охорони здоров'я України, розвитку охорони здоров'я України та розвитку кардіохірургічної та кардіологічної допомоги в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бідюк П. І., Коршевніук Л. О. Проектування комп'ютерних інформаційних систем підтримки прийняття рішень: Навчальний посібник. — Київ: ННК „проектівСА” НТУУ „КПІ”, 2010. — 340 с.
2. Гайдаєнко О. В. Управління стейкхолдерами лікувальних проєктів / О. В. Гайдаєнко // Управління проєктами та розвиток виробництва. - 2016. - № 4. - С. 89-97. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uprv_2016_4_10
3. Галацан О. В. Організаційно-економічний механізм управління охороною здоров'я : автореф. дис... канд. екон. наук – Харків, 2004. - 24 с.
4. Горбатенко В. Метод "Делфі" та специфіка його застосування у прогностичних розробках / В. Горбатенко, І. Петренко // Політичний менеджмент. - 2008. - № 6. - С. 174-182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2008_6_19
5. Грабовецький, Б.Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання : монографія / Б. Є. Грабовецький. — Вінниця : ВНТУ, 2010. — 171 с.
6. Гриджук І. А. Прийняття інвестиційних рішень в умовах багатокритеріальної невизначеності: теоретичний аспект / І. А. Гриджук. // Ефективна економіка. - 2011. - № 5. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_5_22
7. Демиденко О. А. Методичні аспекти оцінки ефективності проєктного менеджменту / О. А. Демиденко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 606 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 271–276.
8. Державна політика у закладах охорони здоров'я : кол. моногр. : у 2 ч. / [кол. авт. ; упоряд. проф. Я. Ф. Радиш ; передм. та заг. ред. проф. М. М. Білинської, проф. Я. Ф. Радиша].– К. : НАДУ, 2013. – Ч. 1. – 396 с.

9. Долот В. Д. Система охорони здоров'я в УКРАЇНІ: вибір національної моделі розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. №2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=658>

10. Заскалін А. С. Механізми розвитку державного-приватного партнерства на регіональному рівні : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. - Харків, 2017. - 24 с.

11. Карпович А. А. Методика інтегральної оцінки проектного менеджменту, для розробки або реалізації яких надається державна підтримка / А. А. Карпович, В. В. Самсонова, Н. Ю. Шевченко // Біоресурси і природокористування. - 2014. - Т. 6, № 1-2. - С. 138-145 . - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpc_2014_6_1-2_26

12. Кисла Н. В. Методологічні підходи до оцінки ефективності державних інвестиційних програм соціальної спрямованості / Н. В. Кисла // Економічний простір. - 2012. - № 68. - С. 85-97. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2012_68_11

13. Комеліна О. В. Науково-методологічні основи формування інноваційно-інвестиційного механізму соціально-економічного розвитку регіонів України : автореф. дис... д-ра. екон. наук - Полтава, 2010. - 24 с.

14. Шкільняк М., Кривокульська Н. Діагностика середовища функціонування закладу охорони здоров'я як передумова проведення змін [Електронний ресурс] / Михайло Шкільняк, Наталія Кривокульська // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2018. — Вип. 2 (19). — С. 151-159. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18smmpz.pdf>

15. Яневич Н. Я. Соціальні інвестиції: сутність і класифікація / Н. Я. Яневич // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2010. – № 690 : Логістика. – С. 144-149. URL: <http://ena.lp.edu.ua/handle/ntb/11337>